

Cẩm nang tổ chức hoạt động giáo dục
giảm nhẹ rủi ro thiên tai
trong trường học

Cuốn cẩm nang được xây dựng để đáp ứng nhu cầu và mong muốn thực hiện những hoạt động bổ ích và thiết thực, nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng của giáo viên, học sinh trong việc phòng ngừa và giảm nhẹ rủi ro thiên tai.

Tài liệu do Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn) tổng hợp và biên soạn, với sự hợp tác của các tổ chức thành viên dự án JANI – Mạng lưới sáng kiến vận động chính sách chung tại Việt Nam, và các tổ chức hoạt động trong lĩnh vực quản lý thiên tai.

Tài liệu được xây dựng với sự tài trợ của ECHO – Cơ quan viện trợ nhân đạo và Bảo vệ dân sự của Ủy ban Châu Âu.

Tổng hợp Đỗ Vân Nguyệt, Đào Thu Hiền, Lê Thu Thảo, Phạm Thị Bích Ngà,
và biên soạn: Phạm Thuý Ngân và các đồng nghiệp tại Live&Learn

Tư liệu, Các cán bộ, tổ chức trong khuôn khổ dự án JANI –
hình ảnh: Mạng lưới sáng kiến vận động chính sách chung tại Việt Nam
 Các tổ chức khác như: SEEDS Asia, GIZ... và các nguồn sưu tầm khác

Để biết thêm thông tin, mời liên hệ:

Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn)

Địa chỉ: Số 24, Làng Kiến trúc phong cảnh, ngõ 45A

đường Võng Thị, Tây Hồ, Hà Nội, Việt Nam

Tel: +84-4 37185930 - Fax: +84-4 37186494

Email: vietnam@livelearn.org

Website: www.livelearn.org, www.thehexanh.net

MỤC LỤC

DANH MỤC VIẾT TẮT	2
LỜI NÓI ĐẦU	3
PHẦN I. TẠI SAO CẦN TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG GNRRTT TRONG TRƯỜNG HỌC?	5
Tầm quan trọng của hoạt động GNRRTT trong giáo dục	7
Kinh nghiệm về giáo dục GNRRTT trong trường học của Việt Nam	7
PHẦN II. HƯỚNG DẪN TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG	9
Hướng dẫn sử dụng quyền cầm nang	11
A. Các hoạt động dành cho giáo viên	12
1. Tập huấn giáo viên về giảng dạy GNRRTT	12
2. Lồng ghép nội dung GNRRTT vào các môn học chính khóa	16
B. Các hoạt động dành cho học sinh	19
3. Tổ chức câu lạc bộ	19
4. Sử dụng các trò chơi trong giáo dục GNRRTT	23
5. Sử dụng các bài hát và vở kịch trong giáo dục GNRRTT	26
6. Sáng tạo trong giáo dục GNRRTT với các hình thức nghệ thuật và sáng tạo	28
7. Tổ chức cuộc thi	35
8. Tổ chức sự kiện	38
9. Thúc đẩy các hoạt động về GNRRTT do trẻ em và thanh niên đề xuất	41
C. Các hoạt động xây dựng trường học an toàn hơn	44
10. Đánh giá tình trạng dễ bị tổn thương và năng lực	44
11. Xây dựng và thực hiện kế hoạch GNRRTT	48
12. Tổ chức diễn tập ứng phó với thiên tai	50
PHẦN III. PHỤ LỤC	55

DANH MỤC VIẾT TẮT

BQL	Ban quản lý thiên tai tại trường học
CLB	Câu lạc bộ
DMC	Trung tâm Phòng tránh và Giảm nhẹ Thiên tai
ECHO	Cơ quan Viện trợ nhân đạo và Bảo vệ dân sự của Ủy ban Châu Âu
GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
GNNRRTT	Giảm nhẹ rủi ro thiên tai
JANI	Sáng kiến mạng lưới vận động chính sách chung tại Việt Nam
JICA	Cơ quan Hợp tác Quốc tế Nhật Bản
Live&Learn	Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TP	Thành phố
TTDBTT	Tình trạng dễ bị tổn thương
UNESCO	Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hoá của Liên Hiệp Quốc
UNICEF	Quỹ Nhi đồng Liên Hiệp Quốc
UNISDR	Cơ quan Chiến lược về Giảm nhẹ Thiên tai của Liên Hiệp Quốc

LỜI NÓI ĐẦU

Không thể tránh được thiên tai nhưng chúng ta có thể hạn chế tối đa những thiệt hại do thiên tai gây ra, đặc biệt đối với đối tượng trẻ em và ngành giáo dục. *Kế hoạch hành động thực hiện Chiến lược quốc gia phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai của ngành giáo dục giai đoạn 2011 – 2020* đã được ban hành để đẩy mạnh công tác tuyên truyền, đưa kiến thức phòng, chống và giảm nhẹ rủi ro thiên tai vào nhà trường. Tầm quan trọng của thông tin, truyền thông và giáo dục về phòng, chống thiên tai cũng đã được nêu rõ trong *Luật phòng, chống thiên tai* ban hành tháng 6 năm 2013.

Nhiều trường học và tổ chức đã và đang thực hiện các hoạt động đa dạng để nâng cao nhận thức và kỹ năng ứng phó với thiên tai. Học sinh được dạy về giảm nhẹ rủi ro thiên tai (GNRRTT) ở trên lớp, được học về GNRRTT thông qua các hoạt động ngoài trời, được tham gia các sự kiện để có cơ hội tìm hiểu những kiến thức mới, thực hành và rèn luyện các kỹ năng cần thiết. Những chương trình và hoạt động hiệu quả rất cần được nhân rộng trong cả nước, giúp cho giáo viên và học sinh có thể chủ động phòng ngừa và bảo vệ mình trước thiên tai.

Trước nhu cầu đó, Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn) đã thu thập và tổng hợp nhiều tài liệu và bài học kinh nghiệm từ nhiều tổ chức, cá nhân và từ các vùng miền khác nhau để biên soạn cuốn **Cẩm nang tổ chức hoạt động giảm nhẹ rủi ro thiên tai trong trường học**. Đây là một hoạt động trong dự án “Sáng kiến mạng lưới vận động chính sách chung” (JANI) hợp tác giữa các tổ chức hoạt động trong lĩnh vực quản lý thiên tai tại Việt Nam và do Cơ quan Viện trợ nhân đạo và Bảo vệ dân sự của Ủy ban Châu Âu (ECHO) tài trợ.

Cuốn cẩm nang được xây dựng để đáp ứng nhu cầu và mong muốn thực hiện những hoạt động bổ ích và thiết thực, nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng của giáo viên, học sinh trong việc phòng ngừa và giảm nhẹ rủi ro thiên tai. Cẩm nang cung cấp hướng dẫn 12 hoạt động giáo dục điển hình đã và đang thực hiện tại Việt Nam. Các hoạt động này rất đa dạng, bao gồm hoạt động dành cho giáo viên như tập huấn, hoạt động dành cho học sinh như tổ chức trò chơi, sự kiện; và hoạt động giúp cho trường học an toàn hơn như diễn tập ứng phó với thiên tai. Đối tượng chính của tài liệu là giáo viên, cán bộ tập huấn, học sinh, cán bộ Hội Chữ thập đỏ, các nhóm thanh niên tình nguyện và các tổ chức giáo dục về GNRRTT.

Hy vọng rằng cuốn Cẩm nang sẽ được đón nhận và hỗ trợ việc thực hiện và nhân rộng những hoạt động **xây dựng một văn hóa an toàn và khả năng ứng phó, phục hồi và thích nghi** trước thiên tai và biến đổi khí hậu ở Việt Nam. Và chúng tôi mong muốn được nhận những góp ý, nhận xét của các cá nhân và tổ chức để có một cuốn cẩm nang thực sự bổ ích cho các thầy cô, các em học sinh và những người quan tâm đến giáo dục GNRRTT.

PHẦN

1

Tại sao cần tổ chức các hoạt động
GNRRTT trong trường học

Tầm quan trọng của hoạt động GNRRTT trong giáo dục

Thiên tai ở Việt Nam xảy ra ngày càng nhiều, khó dự đoán và gây ra hậu quả nghiêm trọng. Trong hơn 30 năm qua, bình quân mỗi năm thiên tai đã làm chết và mất tích khoảng 500 người, bị thương hàng nghìn người, thiệt hại về kinh tế từ 1,0 - 1,5% GDP. Chỉ trong năm 2012, thiệt hại do thiên tai ước tính hơn 7.000 tỷ đồng và số người chết, mất tích và bị thương là hơn 700 người¹.

Trong số những người bị ảnh hưởng bởi thiên tai, trẻ em thường chiếm 50 đến 60 phần trăm². Thiệt hại về vật chất đối với trường học cũng rất lớn. Năm 2010, ba đợt mưa và lũ lớn trong tháng 10 và 11 đã làm cho hơn 12.260 trường học³ trong tổng số hơn 42.600⁴ trường của cả nước bị ngập từ 0,5 mét đến 2,5 mét⁵ khiến cho việc học tập của học sinh bị gián đoạn.

Với số lượng giáo viên và học sinh chiếm gần 25 phần trăm dân số của cả nước (gần 23 triệu⁶ trong tổng số 90 triệu dân⁷), công tác GNRRTT trong ngành giáo dục có ý nghĩa cực kỳ quan trọng. Giáo viên và học sinh Việt Nam cần được trang bị những kiến thức và kỹ năng cần thiết để có thể đảm bảo an toàn cho bản thân khi thiên tai xảy ra, và từ đó góp phần nâng cao nhận thức cho cộng đồng và xã hội.

Tầm quan trọng của công tác giáo dục nâng cao nhận thức và kỹ năng cho giáo viên, học sinh về thiên tai đã được khẳng định bởi Cơ quan chiến lược quốc tế về giảm nhẹ thiên tai của Liên Hiệp Quốc (UNISDR). Năm 2006-2007, UNISDR đã chọn chủ đề **“Giảm nhẹ thiên tai bắt đầu từ trường học”** với mong muốn: Thúc đẩy việc đưa nội dung giáo dục thiên tai vào chương trình học và cải thiện sự an toàn của trường học thông qua việc khuyến khích áp dụng các tiêu chuẩn xây dựng để có được những ngôi trường có thể đứng vững trong những hiểm họa thiên nhiên. Ưu tiên số 3 của Khung hành động Hyogo 2005-2015 cũng nhấn mạnh: **“Sử dụng kiến thức, sáng kiến và giáo dục để xây dựng một văn hóa an toàn và khả năng ứng phó, phục hồi và thích nghi tại tất cả các cấp”**. Hiến chương Trẻ em về giảm nhẹ nguy cơ rủi ro thiên tai đã coi **trường học phải được an toàn và việc học tập không bị gián đoạn là ưu tiên hàng đầu** trong danh sách năm điểm về các ưu tiên giảm nhẹ nguy cơ rủi ro thiên tai.

Kinh nghiệm về GNRRTT trong trường học của Việt Nam

Trong hơn 10 năm qua, tại một số tỉnh thành thường xuyên chịu ảnh hưởng lớn của thiên tai như Hà Giang, Lào Cai, Yên Bái, Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Huế, Đà Nẵng, Quảng Ngãi, đồng bằng sông Cửu Long... đã có nhiều chương trình và hoạt động hỗ trợ trường học và trẻ em ứng phó với thiên tai. Các hoạt động này đã được thử nghiệm, áp dụng và tạo ra hiệu quả tích cực trong công tác phòng, chống và GNRRTT thiên tai dưới sự hỗ trợ của các tổ chức như Hội chữ thập đỏ quốc tế và Việt Nam, Plan tại Việt Nam, Save the Children, ActionAid, CECI, Tầm nhìn Thế giới (World Vision), CARE, ADPC, Live&Learn... Bên cạnh đó, các tổ chức quốc

¹ Báo cáo của Tổng cục Thống kê (<http://www.cbcc.org.vn/ung-pho/thien-tai-gay-thiet-hai-hon-7-000-ty-111ong/>).

² Hướng dẫn chương trình giảm nhẹ rủi ro thiên tai, UNICEF, 2011.

³ Giảm nhẹ thiên tai tác động tới hoạt động dạy - học, Giáo dục thời đại Online (<http://gtdt.vn/channel/2762/201206/Giam-nhe-thien-tai-nham-han-che-toi-da-su-gian-doan-cac-hoat-dong-day-hoc-1961722/>).

⁴ Số liệu thống kê Giáo dục và Đào tạo năm 2012, Bộ GD&ĐT (<http://www.moet.gov.vn/?page=11.10>).

⁵ Giảm nhẹ thiên tai tác động tới hoạt động dạy - học, Giáo dục thời đại Online (<http://gtdt.vn/channel/2762/201206/Giam-nhe-thien-tai-nham-han-che-toi-da-su-gian-doan-cac-hoat-dong-day-hoc-1961722/>).

⁶ Số liệu thống kê Giáo dục và Đào tạo năm 2012, Bộ GD&ĐT (<http://www.moet.gov.vn/?page=11.10>).

⁷ Số liệu thống kê Giáo dục và Đào tạo năm 2012, Bộ GD&ĐT (<http://www.moet.gov.vn/?page=11.10>).

tế và Việt Nam đã và đang phối hợp với nhau để thúc đẩy công tác quản lý thiên tai dựa vào cộng đồng, trong đó có GNRRTT tại trường học, ví dụ: 20 tổ chức tham gia JANI; Nhóm làm việc Quản lý thiên tai; Nhóm làm việc kỹ thuật Quản lý thiên tai dựa vào cộng đồng...

Nhiều dự án GNRRTT ở trường học đã và đang thực hiện tại Việt Nam tập trung vào hai lĩnh vực chính: đó là các hoạt động cung cấp kiến thức – kỹ năng và hoạt động thực hành – can thiệp. Lĩnh vực thứ nhất bao gồm các hoạt động lồng ghép kiến thức GNRRTT vào bài giảng các môn học chính khoá như sinh học, vật lý, địa lý... và trong hoạt động ngoại khoá như các cuộc thi tìm hiểu kiến thức về thiên tai, câu lạc bộ, diễn đàn, vẽ tranh, kể chuyện, làm phim, chụp ảnh... Lĩnh vực hoạt động thứ hai bao gồm: đánh giá tình trạng dễ bị tổn thương (TTDBTT) và năng lực của trường học; lập kế hoạch xây dựng trường học an toàn; diễn tập, học bơi, luyện tập kỹ năng sơ cấp cứu... Để truyền tải những thông điệp về GNRRTT và hướng dẫn học sinh có những kỹ năng cần thiết khi thiên tai xảy ra, nhiều tài liệu, phương pháp và công cụ đã được xây dựng và phát triển theo các loại hình thiên tai và độ tuổi của học sinh. Các phương pháp và tài liệu này đã đúc rút kinh nghiệm giáo dục về thiên tai và môi trường từ nhiều nước trên thế giới và Việt Nam. Các tổ chức còn tạo ra một cơ sở dữ liệu về thông tin, giáo dục, truyền thông, cho phép việc tiếp cận với các tài liệu được mở rộng hơn và tạo ra tác động lớn hơn.

Sau khi *Kế hoạch hành động thực hiện Chiến lược quốc gia phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai của ngành giáo dục giai đoạn 2011 – 2020* ban hành năm 2011, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) đã đẩy mạnh công tác tuyên truyền và đưa kiến thức về phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai vào hoạt động giáo dục. Nhóm Điều phối giáo dục trong hoàn cảnh khẩn cấp ra đời để phối hợp các hoạt động GNRRTT trong ngành. Bộ GD&ĐT đã phối hợp với các tổ chức của Liên Hợp Quốc, các tổ chức phi chính phủ quốc tế và Việt Nam để điều phối, xây dựng năng lực, biên soạn tài liệu hướng dẫn GNRRTT trong trường học. Ví dụ: Tài liệu dạy và học về giảm nhẹ rủi ro thiên tai và ứng phó với biến đổi khí hậu, các công cụ đánh giá trường học trước, trong và sau thiên tai... nhằm đảm bảo sự an toàn về thể chất và tinh thần cho học sinh, giáo viên và các cán bộ nhà trường trước bất kỳ thiên tai nào.

Theo kế hoạch hành động, ngành giáo dục đặt mục tiêu đến năm 2015 sẽ hoàn thành việc tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho 100% cán bộ, công chức, viên chức các cơ quan quản lý thuộc ngành giáo dục và cán bộ quản lý cơ sở giáo dục về công tác phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai; hoàn thành việc lồng ghép, tích hợp những kiến thức cơ bản về phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai vào các chương trình giáo dục, hoạt động ngoại khoá trong nhà trường để từ năm 2016 tổ chức triển khai đại trà theo kế hoạch cụ thể của Bộ GD&ĐT. Cũng đến năm 2015 sẽ hoàn thành việc mở và tổ chức đào tạo các chuyên ngành phục vụ công tác phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai... Năm 2012-2013, ngành giáo dục dự kiến sẽ hoàn thành việc nghiên cứu và thiết kế mô hình trường/lớp học phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai; đến năm 2015 xây dựng thí điểm ở một số khu vực đặc thù và từ 2016 - 2020 tổ chức triển khai áp dụng đại trà mẫu trường/lớp học này.

PHẦN

2

Hướng dẫn tổ chức hoạt động

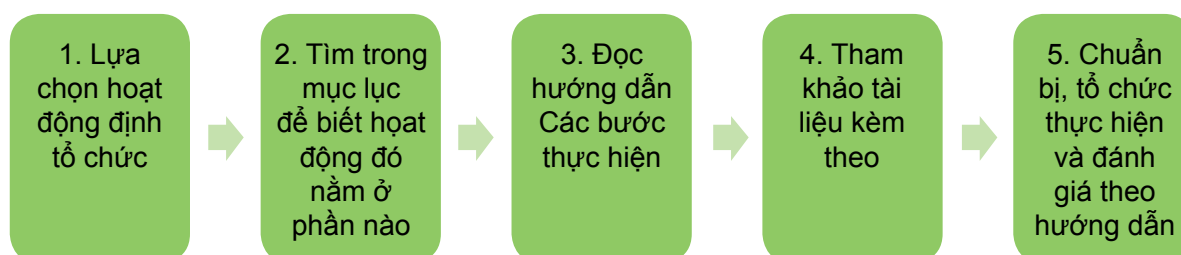
Hướng dẫn sử dụng quyền Cẩm nang

Cẩm nang tổ chức hoạt động giáo dục GNRRTT trong trường học bao gồm hướng dẫn 12 hoạt động giáo dục điển hình về phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai tại trường học. Mỗi hoạt động được chia thành 4 phần, bao gồm:

- **Giới thiệu chung:** Giới thiệu đặc điểm, mục đích của hoạt động.
- **Câu chuyện thành công:** Giới thiệu việc tổ chức thành công hoạt động đó tại một trường học cụ thể.
- **Các bước thực hiện:** Hướng dẫn thực hiện hoạt động: Chuẩn bị, lên kế hoạch, triển khai thực hiện và đánh giá.
- **Ví dụ và tài liệu tham khảo:** Tên các ví dụ và tài liệu tham khảo, đường dẫn tài liệu.

Người sử dụng có thể lựa chọn những hoạt động đã được tổ chức thành công trên thực tế (có thể đã có trong kế hoạch năm của trường học), sau đó tìm hiểu các bước thực hiện cụ thể cho hoạt động mà mình quan tâm, tham khảo tài liệu để xây dựng được hoạt động phù hợp với học sinh và điều kiện trường, lớp cũng như địa phương của mình.

Bảng tóm tắt cách sử dụng quyền cẩm nang

Ví dụ: Khi muốn tổ chức một sự kiện là cuộc thi tìm hiểu kiến thức về thiên tai cho học sinh theo hình thức Rung chuông vàng, các thầy cô giáo tìm hiểu cách thức Tổ chức sự kiện ở Mục 8. Phần này sẽ cung cấp cho thầy cô giáo những hướng dẫn cụ thể để tổ chức cuộc thi và các tài liệu có thể tải về như: Kế hoạch tổ chức, Bộ câu hỏi, Clip về hoạt động đã diễn ra, Kinh nghiệm tổ chức. Các thầy cô giáo có thể sử dụng kế hoạch tổ chức của trường Nga Sơn và sửa lại cho phù hợp với hoạt động của trường mình. Các thầy cô giáo cũng có thể sử dụng bộ câu hỏi sẵn có hoặc dựa vào bộ câu hỏi để biên soạn các câu hỏi khác. Xem clip sẽ giúp các thầy cô giáo hình dung được cụ thể những hoạt động sẽ diễn ra để đề xuất cách tổ chức phù hợp.

A. Các hoạt động dành cho giáo viên

Ảnh 3: Tập huấn giảng viên nguồn về đánh giá tình trạng an toàn của trường học trước thiên tai tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)

1. Tập huấn giáo viên về giảng dạy GNRRTT

Giới thiệu chung

Tập huấn giáo viên nhằm trang bị kiến thức về GNRRTT, cung cấp kỹ năng, phương pháp về giáo dục GNRRTT và đồng thời tạo ra cơ hội thực hành các hoạt động GNRRTT trong công tác giáo dục. Mục tiêu hướng tới là người tham gia nắm được các kiến thức cơ bản về GNRRTT, các kỹ năng/phương pháp giáo dục có sự tham gia và từ đó có thể lồng ghép chủ đề GNRRTT trong các hoạt động giáo dục chính khóa và ngoại khóa.

- Nội dung: Một khóa tập huấn có thể bao gồm: kiến thức về GNRRTT và cách thức, phương pháp lồng ghép GNRRTT vào giáo dục.
- Thời gian: Một khóa tập huấn thường kéo dài từ 1 – 3 ngày, tùy thuộc vào nội dung cần truyền tải và đối tượng tham dự.
- Hình thức: Thông thường có các khóa đào tạo giảng viên nguồn (ToT - Training of Trainers) được tổ chức cho các cán bộ nòng cốt (cán bộ quản lý giáo dục, Hội Chữ thập đỏ, các ban ngành liên quan và các giáo viên được chọn lọc từ các trường). Sau đó, các thành viên này sẽ về triển khai lại các khóa tập huấn tại trường học hoặc địa phương của mình.

Một hình thức tập huấn mới đang được triển khai thực hiện là lớp học trực tuyến. Ví dụ: Trong khuôn khổ của Dự án Sáng kiến giáo dục vì sự phát triển bền vững ở Việt Nam (UNESCO, Samsung) giáo viên của 5 trường ở Thừa Thiên Huế được tham gia các lớp học trực tuyến với sự giảng dạy của các chuyên gia để xây dựng các bài giảng về bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu cho các em học sinh, thực hiện các buổi học nâng cao nhận thức về giảm thiểu rủi ro thảm họa; biến đổi khí hậu và bảo tồn đa dạng sinh học⁸.

Ảnh 4: Tập huấn về lồng ghép kiến thức về GNRRTT trong trường tiểu học (Nguồn: World Vision)

⁸ Văn hoá Online, Sáng kiến phát triển giáo dục vì sự phát triển bền vững <http://www.baovanhoa.vn/quoccte/56649.vho>, truy cập ngày 27/8/2013.

- Qui mô và đối tượng: Đây là hoạt động dành cho giáo viên hay những người sẽ đảm nhận công tác giáo dục, giảng dạy về GNRRTT. Qui mô một lớp tập huấn nên dưới 30 người để đảm bảo chất lượng.

Câu chuyện thành công

Ảnh 5: Tập huấn ToT về GNRRTT cho giáo viên (Nguồn: SEEDS Asia)

Tại Đà Nẵng, tổ chức SEEDS Asia xây dựng chương trình tập huấn cho 88 giáo viên của 7 trường nông cốt (trường là trung tâm dữ liệu về giáo dục GNRRTT, là nơi phổ biến kinh nghiệm, kiến thức cho các trường khác ở Đà Nẵng và các trường tại Quảng Nam và Thừa Thiên Huế) về thiên tai để họ có thể xây dựng và thực hiện các lớp học về GNRRTT (đợt 1).

Các phương pháp đào tạo tích cực đã được áp dụng cho cả hoạt động trong lớp và ngoài trời để thúc đẩy sự tham gia và chia sẻ của các giáo viên. Chương trình đào tạo gồm có: Các bài giảng và video về thiên tai, Phòng ngừa và giảm nhẹ thiên tai, Khảo sát trường học và khu vực xung quanh trường, Làm túi dụng cụ khẩn cấp, Làm bao cát, Cứu hỏa, Vẽ, Chơi trò chơi, Làm báo cáo thiên tai, Kể chuyện, Học sơ cấp cứu.

4 học viên xuất sắc của đợt tập huấn 1 được lựa chọn để làm tập huấn viên cho đợt 2 tại Quảng Nam (4/2013). (Nguồn: SEEDS Asia)⁹.

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

Những người phụ trách việc tập huấn cần chuẩn bị tốt phần kiến thức về GNRRTT (Tài liệu 1.1; 1.2 - phần 2, 3); phần giáo dục GNRRTT và các phương pháp tập huấn (Tài liệu 1.3; 1.4; 1.5).

Bước 2: Lên kế hoạch

- Xác định đối tượng và mục tiêu của khóa tập huấn.
- Xác định thời gian, địa điểm và phân công chuẩn bị.
- Xây dựng chương trình tập huấn, bao gồm các hoạt động chính, thời gian thực hiện từng hoạt động, phương pháp thực hiện cho từng hoạt động.

“Những kỹ năng thu được thông qua các lớp tập huấn về “Kỹ năng đào tạo có sự tham gia” thực sự đã làm giàu thêm kinh nghiệm giảng dạy cho giáo viên chúng tôi. Điều này không chỉ giúp ích trong việc triển khai các hoạt động truyền thông về phòng ngừa ứng phó rủi ro thiên tai mà còn trong công tác giảng dạy chính quy của các giáo viên”. Phát biểu của thầy giáo Phạm Đình Hùng – Hiệu trưởng trường THCS Nga Tiến, huyện Nga Sơn, Thanh Hóa (Nguồn: CARE).

⁹ SEEDS Asia, Newsletter, http://www.seedsasia.org/JP/wp-content/uploads/2013/07/VN_Newsletter-Vol.3.pdf, truy cập ngày 27/8/2013. Dự án Xây dựng năng lực giáo dục GNRRTT trong trường học ở miền Trung Việt Nam.

Bước 3: Triển khai thực hiện

- Trong quá trình triển khai tập huấn, cần bám sát kế hoạch/chương trình đã đề ra. Khi cần thiết, có thể điều chỉnh chương trình tập huấn sao cho phù hợp với mong muốn của đối tượng hay hoàn cảnh. Đồng thời, lưu ý ghi lại biên bản tập huấn, những bài học kinh nghiệm và ý kiến đóng góp.
- Chương trình tập huấn nên chú trọng vào phần thực hành và xây dựng kế hoạch triển khai giáo dục GNRRTT. Các hoạt động này sẽ giúp học viên nắm chắc kiến thức, kỹ năng đã học và trao đổi những bài học kinh nghiệm bổ ích và ứng dụng phù hợp với tình hình thực tế tại nhà trường và địa phương (Tài liệu 1.6; 1.7; 1.8).

Ảnh 6: Chuẩn bị bài giảng về GNRRTT trong tập huấn Trường học an toàn tại Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

Bước 4: Đánh giá

- Cần tiến hành hoạt động đánh giá về hiệu quả buổi tập huấn đối với học viên để thu nhận những nhận xét và khuyến nghị (Tài liệu 1.9, 1.10). Đồng thời, nhóm tổ chức tập huấn nên tổ chức họp rút kinh nghiệm.
- Ghi lại kết quả đã (và chưa) thực hiện được trong tập huấn, từ đó đưa ra các đề xuất và các kế hoạch thực hiện tiếp theo trong báo cáo tập huấn (Tài liệu 1.11).

Ảnh 7: Thực hành bài giảng trong tập huấn Trường học an toàn tại Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

Ví dụ và tài liệu tham khảo

Kiến thức tập huấn:

- **Tài liệu 1.1: Hướng dẫn Dạy và Học về Giảm nhẹ rủi ro thiên tai**, Bộ GD&ĐT, Live&Learn và thành viên Jani, 2013. Tham khảo phần Thông tin dành cho giáo viên để có kiến thức về thiên tai, biến đổi khí hậu; và tham khảo phần Gợi ý những hoạt động dạy và học về GNRRTT dưới dạng các bài giảng, kèm theo các tài liệu phát tay (tranh ảnh, clip).
- **Tài liệu 1.2: Giới thiệu về Phòng ngừa thảm họa dành cho học sinh tiểu học**, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam, 2000. Tài liệu cung cấp kiến thức cơ bản về hiểm họa, thảm họa, các loại hình thiên tai/thảm họa cùng với các hoạt động phòng ngừa thảm họa thông qua 8 bài giảng.
- Tài liệu trên website của Văn phòng thường trực Ban chỉ đạo Phòng chống lụt bão Trung ương: <http://www.ccfsc.gov.vn/KW376B3F/An-pham--Tu-lieu.aspx>.

Kỹ năng và phương pháp tập huấn:

- **Tài liệu 1.3: Phương pháp giảng dạy**, CARE, 2011. Tham khảo các phương pháp và kỹ năng giảng dạy có sự tham gia.
- **Tài liệu 1.4: Sáng kiến về Giáo dục GNRRTT cho học sinh**, CECI, 2011. Tham khảo các kinh nghiệm giáo dục cho khu vực miền núi và cộng đồng các dân tộc thiểu số, đặc biệt là tại hai tỉnh Nghệ An và Kon Tum.

- **Tài liệu 1.5: Kỹ năng và phương pháp tập huấn có sự tham gia**, Live&Learn, 2010: Tham khảo hướng dẫn chi tiết về phương pháp tập huấn có sự tham gia, các kỹ năng cơ bản, cách tổ chức bài giảng và chương trình tập huấn.

Chương trình và nội dung/bài giảng tập huấn

- **Tài liệu 1.6: Ví dụ về Chương trình tập huấn giáo viên, slide bài giảng về giáo dục BDKH và GNRRTT**, Live&Learn, 2012.
- **Tài liệu 1.7: Ví dụ về Chương trình tập huấn cho giáo viên**, CARE, 2011.
- **Tài liệu 1.8: Ví dụ về kế hoạch tổ chức hoạt động truyền thông phòng ngừa rủi ro thiên tai trong nhà trường**, CARE, 2011.

Đánh giá và báo cáo tập huấn:

- **Tài liệu 1.9: Mẫu phiếu đánh giá tập huấn**, Live&Learn, 2012.
- **Tài liệu 1.10: Mẫu phiếu đánh giá tập huấn**, CARE, 2011.
- **Tài liệu 1.11: Mẫu báo cáo hoạt động tập huấn**, CARE, 2011.

2. Lồng ghép nội dung GNRRTT vào các môn học chính khoá

Giới thiệu chung

Hoạt động này đề cập đến việc đưa các nội dung GNRRTT vào các môn học chính khoá. Hiện nay, Bộ GD&ĐT đang xây dựng chương trình lồng ghép GNRRTT vào trong từng cấp học để có thể triển khai áp dụng đại trà trong cả nước vào năm 2016.

- Đây là hoạt động dễ triển khai, có thể tận dụng nguồn lực sẵn có (nhân lực - giáo viên, thời gian - tiết học/bài giảng) và được tổ chức một cách chính thống. Một số môn học thường được chọn để lồng ghép các chủ đề môi trường là tiếng Việt, Đạo đức, Tự nhiên và Xã hội, Khoa học, Âm nhạc, Mỹ thuật... (cấp tiểu học); Ngữ văn, Giáo dục công dân, Địa lí, Vật lý, Sinh vật,... (cấp trung học).
- Trước khi thực hiện hoạt động lồng ghép, cần tập huấn cụ thể cho giáo viên các kiến thức về GNRRTT, kĩ năng, thái độ cần truyền đạt. Bên cạnh đó, giáo viên cũng cần tài liệu hỗ trợ với các thông tin đầy đủ về GNRRTT.
- Giáo dục phòng tránh thiên tai trong trường học không chỉ nhằm cung cấp kiến thức mà quan trọng là hình thành các kỹ năng ứng phó với thiên tai, do đó, một bài giảng lồng ghép bao gồm phần kiến thức, kĩ năng hay thái độ trong GNRRTT.
- Ngoài ra, để giảm tải cho học sinh khi học kiến thức mới, giáo viên có thể kết hợp nhiều hình thức có sự tham gia khác nhau như trò chơi, diễn đàn, các hình thức nghệ thuật... nhằm xây dựng bài giảng lồng ghép phù hợp, giúp học sinh tiếp thu một cách tích cực hơn. Hoạt động này được hướng dẫn cụ thể hơn trong các phần sau.

Việc lồng ghép kiến thức về GNRRTT vào các chương trình học nên được thực hiện tại tất cả các trường học, nhất là những nơi có nguy cơ cao về rủi ro thiên tai để giúp các em nâng cao kiến thức bảo vệ mình. Cô Nguyễn Thị Thông, Tổng phụ trách đội của trường THCS Báo Đáp, thị trấn Trấn Yên, Yên Bái.

Câu chuyện thành công

- Trường Tiểu học Cường Thịnh, thị trấn Trấn Yên, Yên Bái đã triển khai chuyên đề “Lồng ghép giáo dục kiến thức phòng, tránh giảm nhẹ thiên tai vào trường học”. Qua chuyên đề, giáo viên đã thấy được sự cần thiết của việc lồng ghép và đã tham gia tích cực.
Dựa vào cuốn tài liệu Hướng dẫn dạy và học về GNRRTT, giáo viên của trường đã cùng chọn lựa bài giảng phù hợp với học sinh như Nhận diện các loại thiên tai, Một số khái niệm cơ bản về thiên tai... để nghiên cứu và tiến hành dạy mẫu, rút kinh nghiệm, sau đó tiến hành dạy đại trà vào các tiết học lớp 4 và lớp 5. Giáo viên đã sử dụng linh hoạt các phương pháp như đàm thoại, hỏi đáp, đóng vai, trò chơi,... và ứng dụng công nghệ thông tin trong quá trình soạn và giảng bài. Ví dụ: Học sinh đã nhìn tận mắt các hình ảnh thiên tai như lũ, lụt, hạn hán,... trên máy chiếu.
- Khi giảng bài về thiên tai, cô Võ Thị Kim Hiệp, giáo viên môn Địa lý Trường THPT chuyên Trần Đại Nghĩa TP.Hồ Chí Minh đã dựa vào số liệu của Trung tâm Khí tượng Thủy văn để đưa ra những loại thiên tai đã xảy ra trong năm, những tác hại của thiên tai đối với đời sống người dân, giáo dục kỹ năng sống cho học sinh về phòng chống thiên tai, và liên hệ cụ thể từng địa phương, nơi các bạn đang sống có trận bão, lụt... nào xảy ra¹⁰.

¹⁰ Lộc Sâm, Yêu Địa lý qua từng giờ học với cô, <http://www.hotvteen.vn/?p=60584>, truy cập lần cuối 21/8/2013.

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Trang bị kiến thức và thu thập tài liệu: Giáo viên tham gia tập huấn hoặc tự tìm hiểu về GNRRTT thông qua thu thập tài liệu, sách báo... để có kiến thức và tài liệu giáo dục về GNRRTT (Tài liệu 2.1; 2.2; 2.3).

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Lên danh sách những môn học có thể lồng ghép, phân công giáo viên soạn bài giảng (Tài liệu 2.4, 2.5, 2.6).
- Giáo viên có thể tham khảo tài liệu hướng dẫn lồng ghép và soạn giáo án (Tài liệu 2.7, 2.8 phần II, 2.9).

Bước 3: Triển khai thực hiện

- Trong quá trình giảng dạy, các giáo viên nên thường xuyên ghi lại các kinh nghiệm, phản hồi của học sinh, cũng như tham gia dự giờ hay trao đổi chuyên môn trong tổ/khối lớp hoặc trong trường. Các hoạt động này diễn ra thường xuyên và linh hoạt sẽ góp phần thúc đẩy chất lượng của hoạt động giáo dục GNRRTT và chuyên môn giảng dạy trong trường học.

Ảnh 8: Giảng dạy về GNRRTT cho học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)

Bước 4: Đánh giá

- Hoạt động tổng kết, đánh giá và chia sẻ kinh nghiệm có thể được tổ chức trong các tổ chuyên môn, khối lớp, toàn trường và thậm chí là trong phạm vi Phòng giáo dục quận/huyện hay chia sẻ với các địa phương khác (Tài liệu 2.10).

Ví dụ và tài liệu mẫu tham khảo

Kiến thức và tài liệu tham khảo cho việc lồng ghép chính khóa:

- **Tài liệu 2.1: Tài liệu hướng dẫn dạy và học về GNRRTT**, Bộ GD&ĐT, Live&Learn và thành viên Jani, 2013. Tham khảo phần Thông tin dành cho giáo viên để có kiến thức về thiên tai, biến đổi khí hậu; và tham khảo phần Gợi ý những hoạt động dạy và học về GNRRTT dưới dạng các bài giảng, kèm theo các tài liệu phát tay (tranh ảnh, clip).
- **Tài liệu 2.2: Giới thiệu về Phòng ngừa thảm họa dành cho học sinh tiểu học**, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam, 2000. Tài liệu cung cấp kiến thức cơ bản về hiểm họa, thảm họa, các loại hình thiên tai/thảm họa cùng với các hoạt động phòng ngừa thảm họa thông qua 8 bài giảng.
- **Tài liệu 2.3: Tài liệu tranh vẽ, ảnh, tranh tuyên truyền, truyện tranh về GNRRTT có thể sử dụng trong giờ học**. Phần này tập hợp 20 tài liệu giáo dục, tuyên truyền GNRRTT bằng tranh, ảnh hoặc có tranh ảnh minh họa, dành cho trường học và cộng đồng do nhiều tổ chức như Oxfam, Plan tại Việt Nam, Save the Children, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam... hỗ trợ xây dựng. Ví dụ như: Tranh phòng tránh chết đuối, trẻ em cần làm; 9 điều trẻ em cần lưu ý trong mùa lũ...

- Tài liệu trên website của Văn phòng thường trực Ban chỉ đạo Phòng chống lụt bão Trung ương: <http://www.ccfsc.gov.vn/KW376B3F/An-pham--Tu-lieu.aspx>.

Xây dựng bài giảng:

- **Tài liệu 2.4: Tham luận về việc áp dụng tài liệu giảm nhẹ rủi ro thiên tai vào trong trường học, THCS Báo Đáp, thị trấn Trấn Yên, Yên Bái, 2011.**
- **Tài liệu 2.5: Kế hoạch phân công soạn bài giảng trong nhà trường.**
- **Tài liệu 2.6: Ví dụ kế hoạch tập huấn-giảng dạy của trường mầm non Nga Bạch, Thanh Hoá.**
- **Tài liệu 2.7: Bài giảng mẫu do các giáo viên tại Thanh Hoá thiết kế, 2012.**

Đây là bài giảng mẫu do các giáo viên tham gia khoá tập huấn Đào tạo giảng viên nguồn: Giáo dục GNRRTT, ứng phó với BĐKH thực hiện. Khoá tập huấn được tổ chức trong khuôn khổ Dự án “Tăng cường năng lực chống chịu thông qua việc quản lý rủi ro thiên tai dựa vào cộng đồng-BRICK”, do tổ chức Tầm nhìn Thế giới tại Việt Nam hỗ trợ tại Thanh Hoá tháng 10 năm 2012.

- **Tài liệu 2.8: Tài liệu hướng dẫn thực hiện chương trình phòng ngừa thảm họa cho học sinh tiểu học – Phần II: Những gợi ý và hướng dẫn thực hiện bài dạy, Dự án Giảm nhẹ Thiên tai Quảng Ngãi, Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Ngãi, Cơ quan Phát triển Quốc tế Australia tài trợ.**
- **Tài liệu 2.9: Sổ tay giáo dục GNRRTT dành cho giáo viên, Cơ quan Hợp tác Quốc tế Nhật Bản (JICA), Sở GD&ĐT TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng.** Tài liệu giới thiệu và tổng kết những kinh nghiệm khi triển khai các hoạt động giáo dục GNRRTT tại 4 trường học ở quận Hải Châu, thành phố Đà Nẵng, trong đó đưa ra kiến thức và các bài giảng (Hoạt động 1) cũng như các hoạt động ngoại khóa hỗ trợ khác (cuộc thi, thực hành khảo sát, chuẩn bị ứng phó với thiên tai hay sơ cấp cứu, thoát hiểm...).

B. Các hoạt động dành cho học sinh

Ảnh 9: Học sinh nòng cốt truyền thông GNRRTT tại trường THCS xã Triệu Long, Quảng Trị
(Nguồn: Plan tại Việt Nam)

3. Tổ chức câu lạc bộ

Giới thiệu chung

Câu lạc bộ (CLB) là một hình thức phổ biến và rất linh hoạt để tổ chức các hoạt động ngoại khóa nhằm giáo dục GNRRTT cho học sinh trong trường học và tuyên truyền kiến thức về GNRRTT trong cộng đồng.

- Nội dung: Tổ chức CLB có thể bao gồm hoạt động giảng dạy, các trò chơi, các hình thức sân khấu hay tích hợp nhiều loại hình hoạt động khác nhau nhằm dễ dàng thu hút sự quan tâm và tham gia của các em học sinh.
- Thời gian: CLB có thể tổ chức vào những thời gian linh hoạt như hoạt động ngoài giờ lên lớp, ngoại khóa, hay ở các tiết chào cờ, sinh hoạt... thậm chí các em học sinh còn có thể nhiệt tình tham gia vào ngày cuối tuần.
- Hình thức: Đây có thể là một cơ chế bắt buộc hoặc tự nguyện với các em học sinh trong lớp, trường.
- Quy mô và đối tượng: Thành viên CLB có thể bao gồm các em học sinh ở cùng một lớp, một khối hay đa dạng giữa các lớp, các khối – tùy thuộc vào cách thức tổ chức. Số lượng thành viên CLB cũng tùy thuộc vào cách tổ chức, thông thường là 20-30 em nòng cốt và không giới hạn các tình nguyện viên.

Câu chuyện thành công:

- *“Chúng em đã thành lập một CLB “Phòng, tránh thiên tai”, tuyên truyền những kiến thức để giảm nhẹ rủi ro trong thiên tai và cách đối phó trước, trong và sau thiên tai với các bạn trong lớp, trong trường em học, với cha mẹ, học sinh và toàn thể cộng đồng. CLB của chúng em còn tổ chức trồng cây xanh quanh trường học, dọn vệ sinh trường lớp.”* Em Hà Phương Thảo, đội trưởng CLB “Phòng, tránh thiên tai”, Trường Tiểu học Vân Hội, thị trấn Trấn Yên, Yên Bái.

- Học sinh tại một số trường như trường Tiểu học Báo Đáp, Vân Hội, ở thị trấn Trấn Yên, tỉnh Yên Bái đã được hướng dẫn thành lập CLB thiên tai. Các em được tập huấn về kỹ năng vận hành CLB, tìm hiểu về những kiến thức GNRRTT, phương pháp làm việc “trẻ với trẻ” để tổ chức các hoạt động cho CLB. Bên cạnh đó, CLB đã tham gia hội thi tìm hiểu kiến thức về phòng tránh thiên tai, tham gia vào hoạt động diễn tập của trường. (Dự án “Lồng ghép giáo dục kiến thức phòng tránh giảm nhẹ thiên tai vào trường học” do Tổ chức Save the Children thực hiện tại Yên Bái).

Ảnh 10: Giờ sinh hoạt Câu lạc bộ phòng, chống thiên tai của các em học sinh trường tiểu học Báo Đáp (Nguồn: www.cpv.org.vn).

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

Thành lập CLB: Mỗi trường có thể thành lập một CLB thiên tai. CLB cần có tên gọi, cơ cấu tổ chức, ban chủ nhiệm, hội viên, nội quy và kế hoạch hoạt động (Tài liệu 3.1 - Chương 3; 3.2; 3.3)

- Đặt tên CLB: Do các thành viên lựa chọn.
- Cơ cấu tổ chức: Các CLB thường có nhóm nòng cốt và có thể thành lập các nhóm tình nguyện viên tích cực nhằm phát triển hoạt động.
- Ban chủ nhiệm CLB: Điều hành CLB, bao gồm chủ nhiệm CLB, phó chủ nhiệm.
- Hội viên CLB: Tại các trường tiểu học, thành viên CLB nên là học sinh từ lớp 3 đến lớp 5. Tại các trường trung học cơ sở, thành viên CLB là học sinh từ lớp 6 đến lớp 8 (học sinh lớp 9 thường bận thi vào trường trung học). Cần chú trọng đến sự đa dạng của các đối tượng tham gia vào CLB: nam nữ, người khuyết tật, người dân tộc thiểu số...
- Nội quy CLB: Do các thành viên tự xây dựng và tuân theo.

Bước 2: Lập kế hoạch hoạt động

- Cần xây dựng kế hoạch hoạt động của CLB xuyên suốt năm học để có thể kết hợp với các hoạt động khác của trường, tránh tạo nên sự quá tải đối với Ban chủ nhiệm hoặc các thành viên CLB.
- Đề ra mục tiêu và các hoạt động ưu tiên phù hợp với điều kiện, nhu cầu của học sinh và nhà trường.
- Bản kế hoạch hành động cần được xây dựng với sự tham gia của nhiều thành viên và được chia sẻ rộng rãi với các bên liên quan (lớp học, gia đình...).

Ảnh 11: Học sinh hỏi đáp về thiên tai ở Trường tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

Bước 3: Triển khai hoạt động

Trong quá trình tổ chức thực hiện nên tận dụng tối đa các nguồn lực: sự tham gia của mọi thành viên, liên kết với các hoạt động/sự kiện khác, các nguồn lực sẵn có trong trường.

Một số hoạt động gợi ý dành cho CLB (Tài liệu 3.4; 3.5; 3.6):

- Tổ chức các buổi sinh hoạt định kỳ, mỗi buổi sinh hoạt có một chủ đề và được chia sẻ thông qua nhiều hình thức khác nhau như thuyết trình, trò chơi, tình huống trải nghiệm, thảo luận nhóm, xem phim, đọc truyện, học hát, diễn kịch,... (Các buổi sinh hoạt định kỳ này có thể là các tiết học ngoại khóa do giáo viên thực hiện, hoặc học sinh, các nhóm thanh niên/sinh viên tổ chức).

“CLB tuyên truyền phòng ngừa thiên tai của chúng em sinh hoạt thường xuyên 2 lần/tháng. Chúng em đã tự nghĩ ra ý tưởng cho tiểu phẩm từ những gì chúng em thấy khi sinh hoạt hàng ngày. Chủ đề chúng em đã sinh hoạt là lũ lụt, sạt lở đất. Chúng em mong muốn còn được sinh hoạt thêm về nhiều chủ đề bổ ích khác nữa”.

Em Nguyễn Văn Chiến, học sinh lớp 4, Trường Tiểu học Báo Đáp, thị trấn Trấn Yên, Yên Bái.

- Tập hợp các câu chuyện, kinh nghiệm thông qua các bài viết hay báo tường...
- Thường xuyên có các hoạt động thực hành kỹ năng GNRRTT.
- Tổ chức các buổi nói chuyện trong đó mời các chuyên gia về GNRRTT hay những người có kinh nghiệm về GNRRTT ở địa phương.
- Chia sẻ thông tin, câu chuyện về GNRRTT qua các bản tin phát thanh, hoạt động tuyên truyền trong cộng đồng.

Ảnh 12: Thực hành “ngồi kiêu ếch con” của học sinh Trường tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

“Sau mỗi buổi sinh hoạt, em về có kể với gia đình và hàng xóm nhà em để mọi người cùng biết và sẽ có cách ứng phó với mưa lớn, lũ lụt và sạt lở đất”.

Em Nguyễn Thành Đô, học sinh lớp 4, Trường Tiểu học Báo Đáp, thị trấn Trấn Yên, Yên Bái.

Bước 4: Đánh giá

Ban chủ nhiệm CLB và các bên liên quan cần đánh giá sau mỗi hoạt động và đánh giá định kỳ để điều chỉnh nội dung và phương pháp sinh hoạt, tổng kết các bài học và câu chuyện rút ra trong quá trình thực hiện để có thể chia sẻ với mọi người.

Ví dụ và tài liệu tham khảo:

Hướng dẫn thành lập CLB

- **Tài liệu 3.1: Sổ tay Xây dựng trường học xanh**, Live&Learn và Hội đồng Anh, 2013.
Tài liệu giới thiệu các hoạt động bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu trong trường học với các ví dụ thực tiễn ở Việt Nam và Vương quốc Anh, trong đó Chương 3 đưa ra gợi ý về cách tổ chức CLB.

- **Tài liệu 3.2: Hướng dẫn thành lập CLB về biến đổi khí hậu**, Live&Learn.
Giới thiệu chung về CLB, cách tổ chức và gợi ý chi tiết để nâng cao hiệu quả hoạt động, đồng thời gợi ý một số chủ đề sinh hoạt (liên quan tới biến đổi khí hậu).
- **Tài liệu 3.3: CLB trẻ em phòng ngừa thảm họa thiên tai**, Tổ chức Save the Children.
Các slide giới thiệu về mục đích, chức năng, nhiệm vụ của CLB, các nguyên tắc thành lập, cơ cấu tổ chức, tiêu chuẩn thành viên, vai trò của các bên cũng như nội dung và cách tổ chức hoạt động của CLB một cách cơ bản nhất.

Các hoạt động gợi ý cho câu lạc bộ

- **Tài liệu 3.4: Tổ chức CLB ở Thanh Hóa về GNRRTT.**
CLB nhóm Tự nguyện do Tổ chức Tâm nhìn Thế giới thúc đẩy, đưa ra mẫu kế hoạch với các chủ đề sinh hoạt định kì, cách tổ chức.
 - **Tài liệu 3.5: Sổ tay giáo dục GNRRTT dành cho giáo viên**, JICA, Sở GD&ĐT TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng.
Tài liệu giới thiệu và tổng kết những kinh nghiệm khi triển khai các hoạt động giáo dục GNRRTT tại 4 trường học ở quận Hải Châu, thành phố Đà Nẵng, bao gồm cả các bài giảng, chiếu phim và các hoạt động ngoại khóa rất phù hợp với CLB (cuộc thi, thực hành khảo sát, chuẩn bị ứng phó với thiên tai hay sơ cấp cứu, thoát hiểm...).
 - **Tài liệu 3.6: Hướng dẫn tổ chức các hoạt động ngoại khóa về GNRRTT tại trường học.** Dự án Phòng ngừa thảm họa dựa vào cộng đồng – Hội Chữ thập đỏ Đức và Hội Chữ thập đỏ Việt Nam (dự án hợp tác Đức).
- Tài liệu đưa ra mô tả, kế hoạch các hoạt động ngoại khóa phù hợp với chủ đề GNRRTT.

4. Sử dụng các trò chơi trong giáo dục GNRRTT

Giới thiệu chung

Trò chơi về GNRRTT là một hình thức hỗ trợ cho hoạt động dạy và học. Các trò chơi được sử dụng hợp lý, phù hợp với chủ đề bài học sẽ là một chất xúc tác để tạo bầu không khí thoải mái, vui vẻ, thúc đẩy sự tham gia tích cực của các em trong học tập. Bên cạnh đó, trò chơi còn giúp các em trở nên hòa đồng với nhau hơn.

Hai dạng trò chơi thường sử dụng là:

- Trò chơi “phá băng” (ice-breaking): Các trò chơi sôi nổi, có tính vận động được sử dụng ở đầu giờ để khởi động hay giữa giờ để “phá băng” lúc không khí buổi học chùng xuống.
- Trò chơi giáo dục: Các trò chơi có lồng ghép thông điệp được đưa vào trước một hoạt động giảng dạy, thông qua đó các em có thể rút ra được bài học một cách tích cực, hiệu quả. Chẳng hạn như khi giảng bài về lũ, giáo viên có thể chọn trò chơi “Nước lớn, nước cạn” để giáo dục các em cẩn thận khi lũ về, hay trò chơi “Chuyển đồ đạc trước khi lũ đến” (Dự án Giảm nhẹ thiên tai Quảng Ngãi) để giáo dục các em ý thức phòng ngừa thiên tai.

Ảnh 13: Trò chơi ngăn nước lụt của học sinh Trường tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

Trên thực tế, đa số các trò chơi đều có thể đảm bảo cả 2 mục đích (“phá băng” và truyền tải thông điệp) nên giáo viên có thể khéo léo lựa chọn, đan xen giữa các hoạt động giúp cho bài học trở nên thú vị và hiệu quả hơn.

Câu chuyện thành công

Ảnh 14: Trò chơi: Vùng đất nguy hiểm của học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)

Tại Quảng Ngãi, giáo viên đã đưa các trò chơi có nội dung Phòng ngừa thiên tai vào các hoạt động của trường. Những trò chơi giúp các em tiếp cận nhanh chóng và dễ nhớ các cách phòng ngừa nhằm giảm nhẹ rủi ro do thiên tai gây nên. (Dự án Giảm nhẹ thiên tai Quảng Ngãi).

Ở Kon Tum, giáo viên đã hiệu chỉnh bộ tranh lật và trò chơi “Vùng đất nguy hiểm” cho phù hợp với thực tế tại địa phương. Với đối tượng học sinh THCS, giáo viên tiến hành các trò chơi trắc nghiệm. Trong một khoảng thời gian xác định, học sinh phải lựa chọn một mảnh giấy ghi sẵn loại hình thiên tai hoặc các khái niệm liên quan đến GNRRTT, sau đó phải phân loại chúng thành các nhóm là thiên tai hay nhân tai (Dự án Xây dựng năng lực phòng ngừa và ứng phó với thiên tai cho cộng đồng vùng cao Việt Nam, CECI).

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Lựa chọn trò chơi phù hợp với mục đích giáo dục GNRRTT và tất cả các học sinh đều tham gia được (chú ý tới học sinh khuyết tật).
- Chuẩn bị sẵn đạo cụ cần thiết (ví dụ chuẩn bị tranh, ảnh các loại thiên tai trong trò chơi Tôi là ai – Tài liệu 4.3, trang 15). Nên tận dụng các vật liệu sẵn có và quen thuộc với các em.

Bước 2: Tổ chức thực hiện

Ảnh 15,16: Trò chơi: Đua thuyền trên cạn
(Nguồn: Thiếu niên Online (ảnh trái), Violet.vn (ảnh phải))

- **Giới thiệu tên trò chơi:** Nên tăng tính hấp dẫn của trò chơi bằng những câu pha trò dí dỏm.
- **Giải thích luật chơi:** Giải thích ngắn gọn, rõ ràng và dễ hiểu. Có thể làm thử để tránh nhầm lẫn. Tránh biến trò chơi thành hoạt động mang tính cạnh tranh hơn thua, gây mất đoàn kết giữa các em.
- **Chơi thử.**
- **Chơi thật:** Dừng trò chơi khi thấy không khí chùng xuống.
- **Tổng kết:** Giáo viên thực hiện hoặc để học sinh tự rút ra bài học từ trò chơi hoặc nêu mối liên hệ giữa trò chơi và bài giảng.

Bước 3: Đánh giá

Đánh giá trò chơi có hấp dẫn, phù hợp với học sinh không, học sinh có hiểu được thông điệp truyền tải qua trò chơi không, từ đó có sự thay đổi, điều chỉnh thích hợp.

Ví dụ và tài liệu tham khảo

Cách tổ chức trò chơi

- **Tài liệu 4.1: Trẻ em trong thảm họa – Trò chơi và hướng dẫn khuyến khích thanh thiếu niên tham gia giảm thiểu rủi ro, Phần 2 - Học an toàn, thực hành an toàn: Hướng dẫn và các trò chơi dành cho giáo dục và giảm thiểu rủi ro thảm họa,** Hiệp hội Chữ thập đỏ và Trăng lưỡi liềm đỏ Quốc tế, 2008.

Phần 2 của tài liệu đã cung cấp hướng dẫn sử dụng trò chơi và đưa ra các trò chơi từ đơn giản đến phức tạp, giúp học sinh tìm hiểu và thực hành các kỹ năng giảm thiểu rủi ro.

Các trò chơi cụ thể

- **Tài liệu 4.2: Tài liệu hướng dẫn thực hiện chương trình phòng ngừa thảm họa cho học sinh tiểu học, Phần III: Giới thiệu các trò chơi hỗ trợ**, Dự án Giảm nhẹ Thiên tai Quảng Ngãi, Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Ngãi, Cơ quan Phát triển Quốc tế Australia tài trợ.
- **Tài liệu 4.3: Tài liệu hướng dẫn dạy và học về GNRRTT**, Bộ GD&ĐT, Live&Learn và thành viên Jani, 2013.

Một số trò chơi được giới thiệu lồng ghép trong các hoạt động dạy và học (Phần 1) như:

- Tôi là ai, trang 15
- Ô chữ Thiên tai, trang 16.
- Vượt qua thiên tai, trang 23.
- Trò chơi khởi động về thời tiết và khí hậu, trang 32.
- Truy tìm thủ phạm, trang 32.
- Lũ quét, trang 36.
- Sơn Tinh - Thủy Tinh, trang 44.

Để thực hiện hoạt động hiệu quả hơn:

- Nên tính toán số học sinh trước khi chia nhóm để tránh có em không được tham gia.
- Không để trò chơi kéo dài quá lâu, ảnh hưởng đến thời gian giảng bài.
- Có thể kết hợp với các bài hát về chủ đề thiên tai làm trò chơi hấp dẫn hơn.

- **Tài liệu 4.4: Trò chơi “Vùng đất nguy hiểm”**, UNISDR, UNICEF.

Tài liệu bao gồm hướng dẫn và bản đồ trò chơi (bằng tiếng Việt và tiếng Anh).

- **Tài liệu 4.5: Một số trò chơi GNRRTT**, Live&Learn sưu tầm và chỉnh sửa, 2013.

5. Sử dụng các bài hát và vở kịch trong giáo dục GNRRTT

Giới thiệu chung

Sử dụng các bài hát hay vở kịch trong hoạt động giáo dục phòng, chống và GNRRTT là một hình thức truyền tải các kiến thức và thông điệp về thiên tai một cách vui vẻ, gần gũi, dễ thu hút được sự tham gia của nhiều tầng lớp, đối tượng, đặc biệt là các em học sinh.

Các bài hát hay vở kịch có thể lồng ghép trong một bài giảng hay buổi sinh ngoại khóa, truyền thông về GNRRTT. Ví dụ: Khi giảng bài về lũ, giáo viên có thể chọn bài hát “Mùa mưa lũ” (*Tài liệu 5.1*) để giáo dục các em cẩn thận khi lũ về, cho các em xem video bài hát về “Thương lắm miền Trung” hoặc tổ chức đóng kịch “Bản cáo trạng” (*Tài liệu 5.2*) để cho các em thấy tác động của thiên tai và giáo dục các em ý thức phòng ngừa thiên tai.

Các bài hát có làn điệu dân ca quen thuộc hoặc các vở kịch tận dụng các nhân vật hay cốt truyện quen thuộc trong dân gian sẽ dễ tạo sự thu hút ban đầu. Các vở kịch ngắn, ít nhân vật sẽ dễ hiểu, dễ theo dõi và có thể ứng dụng thuận tiện trong các bài giảng. Các vở kịch dài phù hợp để biểu diễn trên sân khấu, truyền tải tới nhiều người khác.

Câu chuyện thành công

1. Tại Quảng Ngãi, giáo viên đã đưa các bài hát, hò, vè và trò chơi có nội dung Phòng ngừa thiên tai vào các hoạt động của trường. Những bài hát, vè, hò, và trò chơi giúp các em tiếp cận nhanh chóng và dễ nhớ các cách phòng ngừa nhằm giảm nhẹ rủi ro do thiên tai gây nên (Dự án Giảm nhẹ Thiên tai Quảng Ngãi).
2. Một số thầy cô giáo ở Thanh Hóa đã dựa trên các điệu hò, các bài hát, bài dân ca để đặt ra lời cho bài hát mới có chủ đề về phòng, chống và GNRRTT cho học sinh. Ví dụ như: bài hát về “Lũ” dựa theo bài hát “Ngày mùa vui” - Dân ca Thái, bài “Hò chống thiên tai” dựa theo “Điệu hò sông Mã”, bài “Mùa mưa lũ về” dựa theo bài hát “Cả nhà thương nhau”. Những bài hát này làm cho giờ học về thiên tai của trẻ em trở nên thú vị hơn.
3. Hoạt động diễn kịch nằm trong dự án “Phòng chống những thiệt hại về nhà ở do bão gây ra” của tổ chức DWF đã triển khai liên tục từ năm 2000 đến nay tại Thừa Thiên Huế, trong đó có việc xây dựng các vở kịch, diễn tập và biểu diễn nhiều lần tại trường học, tại thôn xã. Thông qua đó, các thông điệp về phòng chống thiên tai trở nên gần gũi hơn với các em học sinh và cộng đồng địa phương.

Ảnh 17: Học sinh đóng kịch tuyên truyền GNRRTT (Nguồn: DWF)

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Giáo viên thu thập, sáng tác bài hát, vở kịch có chủ đề về thiên tai.

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Xác định chủ đề của hoạt động và đối tượng truyền tải (học sinh hay người dân địa phương) để lựa chọn bài hát/vở kịch phù hợp).
- Xác định thời gian thực hiện có thể lồng ghép vào một bài giảng, một buổi sinh hoạt ngoại khóa, buổi truyền thông lớn, lễ kỉ niệm hay ngày hội của nhà trường/địa phương.
- Phân công nhân sự chuẩn bị (giáo viên dạy nhạc, nhạc công, đạo cụ...).

Bước 3: Giới thiệu, luyện tập và biểu diễn

- Có thể in sẵn nội dung bài hát/vở kịch để phát cho các em học sinh.
- Đối với bài hát, giáo viên sẽ giới thiệu bài hát (hát qua một lượt hay nghe băng, chiếu video), sau đó dạy hát và cùng cả lớp biểu diễn lại một lượt. Cuối cùng có thể hỏi cảm nhận của các em về nội dung, nhịp điệu của bài hát.
- Đối với kịch, giáo viên giới thiệu vở kịch, phân vai và giúp các em diễn tập vở kịch.
- Tạo cơ hội để học sinh biểu diễn các bài hát hay vở kịch nhiều lần nhằm củng cố thông điệp, lan tỏa tới nhiều người khác.

Ảnh 18: Học sinh Trường Tiểu học Phong Hoá 2, Quảng Bình diễn kịch về phòng ngừa thiên tai (Nguồn: dantri.com.vn)

Bước 4: Đánh giá

Trong quá trình thực hiện, giáo viên cần đánh giá bài hát/vở kịch có hấp dẫn, phù hợp với học sinh, dễ tiếp thu với cộng đồng, thông điệp truyền tải có hiệu quả, để thay đổi, điều chỉnh cho phù hợp.

Ví dụ và tài liệu tham khảo

- *Tài liệu 5.1: Tập hợp một số bài hát về GNRRTT*, Live&Learn sưu tầm, 2013.
- *Tài liệu 5.2: Tài liệu hướng dẫn thực hiện chương trình phòng ngừa thảm họa cho học sinh tiểu học*, Dự án Giảm nhẹ Thiên tai Quảng Ngãi, Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Ngãi, Cơ quan Phát triển Quốc tế Australia tài trợ.

Trong phần IV của tài liệu giới thiệu 17 bài hát, hò... phù hợp với chủ đề GNRRTT.

- *Tài liệu 5.2.1: Các bài hát.*
- *Tài liệu 5.2.2: Video clip biểu diễn.*

Trong phần V của tài liệu giới thiệu 3 tiểu phẩm vui về GNRRTT.

- *Tài liệu 5.2.3: Các tiểu phẩm.*

- *Tài liệu 5.3: Các vở kịch, Dự án Phòng chống những thiệt hại về nhà ở do bão gây ra ở miền Trung Việt Nam*, DWF.
 - *Tài liệu 5.3.1: Ông thợ nề bưng bình* (2007).
 - *Tài liệu 5.3.2: Rồng bạo chúa - Con trai của chúa bão hung tàn và bà hoàng biển đổi khí hậu độc ác* (2011).

6. Giáo dục GNRRTT thông qua các hình thức nghệ thuật và sáng tạo

Giới thiệu chung

Viết, vẽ, kể chuyện, diễn kịch, chụp ảnh và quay phim... đều là các hình thức nghệ thuật kích thích sự sáng tạo và dễ dàng ứng dụng trong các hoạt động của nhà trường. Thông qua các hình thức nghệ thuật, những kiến thức khó như GNRRTT được truyền tải một cách *sinh động, dễ hiểu, dễ nhớ*, đặc biệt với đối tượng là học sinh.

Các hoạt động nghệ thuật, kết hợp với trò chơi và bài hát có thể lồng ghép vào các tiết học, sinh hoạt ngoại khóa, sinh hoạt CLB, các sự kiện, ngày lễ lớn của trường, hay một sự kiện lớn.

Một số hình thức nghệ thuật có thể lồng ghép giáo dục GNRRTT gồm có:

- Viết truyện, làm báo tường (mục 6.1).
- Sáng tác với tranh ảnh (mục 6.2).
- Photovoice và videovoice (mục 6.3).
- Sân khấu tương tác (mục 6.4).

Các hoạt động sáng tạo nghệ thuật rất phù hợp để lồng ghép trong các cuộc thi (Mục 7) để tăng thêm tính thu hút hay trưng bày, trình diễn tại các sự kiện lớn (Mục 8) nhằm lan tỏa thông điệp tới đông đảo mọi người.

6.1. Viết truyện, làm báo tường

Trong hoạt động viết văn hay làm báo tường, học sinh thường được gợi ý (hay yêu cầu) sáng tác những bài văn, thơ hay kể lại những câu chuyện theo một chủ đề có sẵn. Đây là dịp để các em thu thập thông tin liên quan đến chủ đề GNRRTT và viết thành bài báo, truyện kể. Các sản phẩm có thể được biên tập và trang trí thành một tờ báo tường, sổ tay hay một dạng tư liệu khác có thể sử dụng trong truyền thông về GNRRTT. Ở hoạt động này, các em còn có thể phát huy nhiều kỹ năng khác như vẽ tranh, chụp ảnh để trình bày tờ báo thêm hấp dẫn.

Với tập hợp các bài viết, câu chuyện tốt, giáo viên nên gợi ý hoặc giúp các em trình bày lên báo tường hoặc sổ tay, từ đó trưng bày hay chia sẻ trong toàn trường và tại thôn xã mình. Đơn giản hơn, các bài viết có thể được đọc trên loa phát thanh của trường trong giờ ra chơi.

Câu chuyện thành công

Trường THCS Lê Thánh Tôn, Đà Nẵng đã tổ chức cuộc thi viết văn về chủ đề thiên tai. Một số học sinh viết về kinh nghiệm thực tế của mình trong khi các em khác viết những câu chuyện dựa trên tivi hoặc nguồn khác. Sau đó, các em học sinh trình bày bài viết của mình trước toàn trường trong giờ chào cờ. Ban giám khảo đã lựa chọn ra các bài trình bày tốt nhất về nội dung và cách diễn đạt để trao thưởng. (Sổ tay giáo dục GNRRTT dành cho giáo viên).

Ảnh 19: Học sinh trình bày nội dung bài viết trong giờ chào cờ
(Nguồn: JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng)

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Giáo viên nghiên cứu các nội dung về GNRRTT.
- Giáo viên thu thập, tham khảo các tài liệu, các hoạt động đã tổ chức và cả các bên liên quan để **lựa chọn chủ đề phù hợp** với nhóm đối tượng học sinh, nội dung gần gũi, dễ kích thích sự sáng tạo của các em. Ví dụ: kể các câu chuyện (kinh nghiệm) về phòng ngừa, ứng phó với thiên tai; hay đưa ra các giải pháp, sáng kiến phù hợp trong gia đình hay tại cộng đồng của em.

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Xác định mục tiêu của hoạt động.
- Xác định thời gian, địa điểm và phân công chuẩn bị.

Bước 3: Triển khai hoạt động

- Giáo viên giới thiệu hoạt động.
- Đưa ra các tiêu chí để đánh giá hay lựa chọn các bài viết, sản phẩm tốt. Các tiêu chí có thể bao gồm: (1) nội dung ý nghĩa, thực tế; (2) bài viết hay câu chuyện giàu cảm xúc, dễ truyền tải và phổ biến; (3) trình bày hợp lí, hấp dẫn.
- Nếu có thể, giáo viên nên đưa ra các sản phẩm mong đợi (mẫu) để gợi ý, giúp học sinh hình dung được nội dung và cách thức thể hiện trong tác phẩm của mình.
- Có thể yêu cầu học sinh làm việc cá nhân hay theo nhóm, làm tại lớp hay ở nhà. Trong thời gian thực hiện, giáo viên nên theo dõi để có hỗ trợ cần thiết như gợi ý phát triển nội dung, cung cấp thêm tư liệu (phim, tranh, ảnh, truyện ngắn, bài báo liên quan đến GNRRTT), giải đáp các câu hỏi về chủ đề hay cách thể hiện nếu có.
- Sau khi học sinh thực hiện, các sản phẩm cần được tập hợp và lựa chọn để trình bày tại lớp. Đây cũng là dịp để các em trong lớp chia sẻ suy nghĩ về bài viết hay câu chuyện đó.

Bước 4: Đánh giá

Giáo viên cùng các em học sinh nhìn lại hoạt động để đánh giá, ghi lại những kinh nghiệm khi thực hiện, từ đó có thể nhân rộng/lan tỏa hoạt động trong toàn trường hay lặp lại ở những dịp sự kiện khác tiếp theo.

6.2. Sáng tác với tranh ảnh

Vẽ tranh là hình thức nghệ thuật đơn giản, quen thuộc với các em học sinh, dễ dàng lồng ghép chủ đề GNRRTT cũng như trong môn học Mỹ thuật. Các em học sinh được yêu cầu vẽ tranh theo chủ đề, có thể là một tranh đơn lẻ hoặc chuỗi các tranh tạo nên một câu chuyện hay truyền tải một thông điệp.

Bên cạnh đó, tranh ảnh cũng có thể là tư liệu để các em kể chuyện. Hoạt động này giúp các em kết nối lại các dữ kiện và hình ảnh quen thuộc mà các em đã được học về thiên tai và GNRRTT, giúp các em hiểu kỹ và nhớ lâu hơn.

Những tranh vẽ đẹp hay câu chuyện hay có thể tiếp tục được chia sẻ trong toàn trường và tại thôn xã thông qua triển lãm, các sự kiện, hay bản tin phát thanh.

Câu chuyện thành công

Ảnh 20, 21: Học sinh vẽ tranh về thiên tai
(Nguồn: JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng,
SEEDS Asia và Đại học Bách Khoa Đà Nẵng).

vẽ cảnh ngập lụt với những con người trèo lên mái nhà kêu gọi giúp đỡ hay vẽ cảnh “sơ cứu”, một hoạt động mà em mới được học vài ngày trước đó.

Giáo viên đã thu thập các tranh vẽ, lựa chọn những bức đẹp nhất và treo lên bảng để cho các em khác cùng xem. Sau đó, cả lớp bầu chọn những bức tranh đẹp nhất để trao thưởng. (Sổ tay giáo dục GNRRTT dành cho giáo viên, JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng).

Tại trường Tiểu học Võ Thị Sáu, Hải Châu, Đà Nẵng, đối với học sinh tiểu học còn ít kinh nghiệm sống, giáo viên đã hướng dẫn các em nhờ bố mẹ tư vấn về chủ đề thảm họa thiên tai. Vào ngày tiến hành hoạt động, học sinh đã làm các cô giáo ngạc nhiên với nhiều bức tranh thú vị về các khía cạnh khác nhau của thiên tai. Có em đã vẽ cảnh cháy rừng, một thảm họa xảy ra ở miền Trung Việt Nam. Một số em khác

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Nghiên cứu các nội dung về GNRRTT.
- Thu thập, tham khảo các tài liệu, các hoạt động đã tổ chức và cả các bên liên quan.

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Xác định đối tượng và mục tiêu của hoạt động.
- Xác định thời gian, địa điểm và phân công chuẩn bị.
- Lựa chọn hình thức hoạt động:
 - Nếu là hoạt động vẽ tranh, giáo viên cần chọn một chủ đề về GNRRTT nhưng cũng phải gần gũi, cởi mở để các em phát huy sức sáng tạo.
 - Nếu là hoạt động kể chuyện theo tranh/ảnh, giáo viên sẽ thu thập những tranh ảnh sẵn có từ các tư liệu liên quan, sao chụp và có thể chia thành các bộ từ 5-7 tranh (có thể sắp xếp một cách cố ý hay ngẫu nhiên đều được) (Tài liệu 6.1; 6.2).

Thay vì vẽ tranh, giáo viên cũng có thể cho các em sưu tầm những tranh ảnh về chủ đề GNRRTT, từ đó lấy làm tư liệu cho hoạt động kể chuyện theo tranh.

Bước 3: Triển khai hoạt động

- Giáo viên giới thiệu hoạt động với cả lớp, trong đó đưa ra yêu cầu, tiêu chí và có thể cả sản phẩm mẫu để các em tham khảo và hiểu rõ việc cần làm.

- Tiêu chí của tranh vẽ (một bức hay một chuỗi các tranh) thường là tranh vẽ có nội dung/ý tưởng rõ ràng, bố cục, màu sắc đẹp, thể hiện được thông điệp ý nghĩa về GNRRTT.

Một câu chuyện hay cần có nội dung mạch lạc, bám sát các tranh ảnh được cung cấp, đồng thời thể hiện được quan điểm hay hiểu biết của các em trong hoạt động GNRRTT. Mặc dù vậy, sự sáng tạo của các em luôn được ưu tiên khuyến khích, tránh sa đà vào việc thể hiện thông điệp một cách khô cứng.

- Có thể thực hiện hoạt động theo cá nhân hoặc theo nhóm, ở lớp hoặc ở nhà.
- Sau khi tiến hành, các em nộp cho giáo viên và/hoặc trình bày trước cả lớp, cùng nhau chia sẻ suy nghĩ, đánh giá và lựa chọn những sản phẩm tốt.

Bước 4: Đánh giá

Giáo viên nên cùng các em học sinh nhìn lại hoạt động để đánh giá, ghi lại những kinh nghiệm khi thực hiện, từ đó có thể nhân rộng/lan tỏa hoạt động trong toàn trường hay lặp lại ở những dịp tiếp theo.

6.3. Photovoice và videovoice

Photovoice hay tiếng nói qua ảnh là một hình thức sử dụng ảnh để nói lên những điều mình muốn. Khi thực hiện *photovoice*, các em được hướng dẫn và chụp ảnh, từ đó tự kể lại câu hay nêu lên thông điệp của mình. Tương tự, *video voice* hay tiếng nói qua phim cũng là hình thức tăng cường sự tham gia của học sinh; trong đó các em được hướng dẫn và hỗ trợ để làm nên một bộ phim nhằm truyền tải một thông điệp hay chia sẻ một câu chuyện của mình.

Những hoạt động này là cơ hội để các em kết nối giữa lý thuyết với các vấn đề thực tế về GNRRTT tại nơi các em sống. Các phương pháp này đặc biệt chú trọng tới tiếng nói, sự tham gia của trẻ em trong GNRRTT, tạo điều kiện cho các em nói lên ý kiến, chia sẻ kinh nghiệm và kiến thức của mình.

Câu chuyện thành công:

Ảnh 22: Trẻ em làm phim
(Nguồn: Plan tại Việt Nam)

Dự án “Tiếng nói của trẻ em dân tộc thiểu số” của Plan tại Việt Nam đã tổ chức hoạt động làm phim vào cuối năm 2010 với sự tham gia của 12 em (6 em nam và 6 em nữ) đến từ 2 xã – xã Thuận và A Ngò, Quảng Trị. Các em đã hoàn thiện được 2 bộ phim “Xã Thuận” và “A Ngò” trong đó đưa ra góc nhìn của các em về tình hình thiên tai và các hoạt động GNRRTT, ứng phó với biến đổi khí hậu tại địa phương. Các bộ phim đã được chiếu tại 82 thôn (5 sự kiện mỗi làng) và 23 trường học (10 sự kiện mỗi trường học) tại Quảng Trị. Phim cũng được chiếu tại các buổi hội thảo và sự kiện cấp tỉnh và cấp quốc gia như Hội thảo quốc gia về giáo dục biến đổi khí hậu, Tuần lễ GNRRTT (5/2011) và các diễn đàn, cuộc họp nhóm làm việc.

Các bước thực hiện:

Bước 1: Chuẩn bị

- Photovoice hay videovoice đều là các hoạt động tương đối phức tạp nên cần sự chuẩn bị chu đáo:
 - Về mặt nhân sự, nên huy động một nhóm **giáo viên, thanh niên, tình nguyện viên** nòng cốt là những người hướng dẫn trực tiếp cho các em học sinh. Nhóm giáo viên này cần được đào tạo để có hiểu biết về GNRRTT cũng như các kĩ năng cơ bản về chụp ảnh, làm phim, trang thiết bị, photovoice, videovoice.
 - Về trang thiết bị, là **một phần quan trọng trong hoạt động này**, bao gồm: máy ảnh hoặc máy quay phim (kèm theo thẻ nhớ, pin, sạc), máy tính có các phần mềm phù hợp để xem ảnh hay dựng phim; ngoài ra có thể cần thêm micro, máy ghi âm, tai nghe, chân máy để chống rung khi ghi hình...
 - Tùy thuộc vào *điều kiện cụ thể* mà trang thiết bị có thể được huy động bằng nhiều cách khác nhau như:
 - + Kêu gọi tài trợ để mua thiết bị (máy ảnh hay máy tính cũng là những vật dụng có thể sử dụng lâu dài trong các hoạt động của nhà trường).
 - + Thuê hoặc mượn từ các cửa hàng, các tổ chức liên quan hoặc từ chính giáo viên trong trường hay phụ huynh học sinh.
 - + Đơn giản nhất là tận dụng điện thoại có chức năng chụp ảnh, quay phim.
 - Giáo viên có thể hỏi ý kiến những người có chuyên môn để chuẩn bị các trang thiết bị thật chu đáo.

Bước 2: Lập kế hoạch

- Xác định rõ mục tiêu của hoạt động.
- Xác định thời gian, địa điểm thực hiện và phân công chuẩn bị.

Bước 3: Triển khai hoạt động

- Tập huấn cho các em học sinh về GNRRTT, kỹ năng chụp ảnh, làm phim, cách xây dựng câu chuyện, thông điệp, do giáo viên nòng cốt và/hoặc các chuyên gia (đặc biệt là việc làm phim) thực hiện (*Tài liệu 6.3*).
- Giao bài tập cho các em, có thể thử nghiệm với những bức ảnh hay đoạn phim ngắn đơn giản.
- Các em thực hiện quay phim hoặc chụp ảnh tại cộng đồng:
 - Với hoạt động chụp ảnh, giáo viên cần hướng dẫn/gợi ý để các em chọn được hình ảnh đẹp hay viết lời dẫn phù hợp để thể hiện được điều muốn nói.
 - Với hoạt động làm phim, các em cần biết cách xây dựng một kịch bản hấp dẫn, gắn liền với nội dung thiên tai và GNRRTT, phân cảnh quay, và tiến hành trong những thời gian hoặc địa điểm phù hợp.

Các bước làm phim cơ bản

1. Xây dựng kịch bản.
2. Lựa chọn bối cảnh, nhân vật (diễn viên).
3. Quay phim: phân cảnh và tiến hành quay.
4. Biên tập: lựa chọn những phân cảnh phù hợp, âm thanh, chỉnh sửa và hoàn thiện.

- Giáo viên và chuyên gia sẽ giúp các em chỉnh sửa, biên tập hình ảnh và âm thanh để hoàn thiện sản phẩm. Tổ chức trình chiếu, triển lãm, hoặc in ấn/phát hành... phục vụ cho các hoạt động giáo dục, truyền thông về GNRRTT, hoặc giới thiệu nhân rộng mô hình (cách thực hiện) ra các địa phương khác.

Ảnh 23: Trẻ em học chụp ảnh
(Nguồn: Live&Learn)

Bước 4: Đánh giá

Giáo viên nòng cốt cùng các bên liên quan và các em học sinh nhìn lại hoạt động để đánh giá, ghi lại những kinh nghiệm khi thực hiện, từ đó có thể giới thiệu nhân rộng sang các địa phương khác.

6.4. Sân khấu tương tác

Sân khấu tương tác (hay sân khấu diễn đàn) là một hình thức nghệ thuật tương tác dựa trên hoạt động diễn kịch, trong đó vở kịch chỉ có phần mở đầu đưa ra tình huống, phần còn lại được sáng tạo bởi những người tham gia. Phần trình diễn chính là một cuộc chia sẻ, thảo luận giữa những người thực hiện và khán giả, trong đó đề cao tính tương tác hay sự tham gia của khán giả. Mục đích của hoạt động là nhằm tăng cường nhận thức, thúc đẩy để đưa ra quan điểm, suy nghĩ và cách xử lý tình huống thực tế gặp phải trong GNRRTT. Thông qua hoạt động này, sự tham gia của trẻ em được tăng cường và thúc đẩy (*Tài liệu 6.4*).

Sân khấu tương tác có thể diễn ra trong phạm vi hẹp (lớp học) hoặc rộng hơn (toàn trường).

Các bước thực hiện:

Bước 1: Chuẩn bị

- Giáo viên thu thập các vở kịch ngắn hoặc các tình huống có thể gặp phải trong GNRRTT.

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Xác định thời gian, địa điểm và phân công chuẩn bị.

Bước 3: Tổ chức thực hiện

- Giáo viên giới thiệu vở kịch, trong đó đưa ra tình huống có thể gặp phải trong GNRRTT, hoặc đưa ra một vấn đề cần được tranh luận hay giải quyết.
- Giao cho 2-3 em tập đóng vai để thể hiện tình huống hay vấn đề, chính là phần đầu của vở kịch.
- Sau đó đặt câu hỏi cho khán giả (các em học sinh bên dưới) và mời lên tương tác, tức là diễn phần tiếp theo với câu trả lời của chính mình.
- Giáo viên có thể dự kiến các phương án cho các phần sau của vở kịch, từ đó tiếp tục thắt – mở nút trong quá trình tương tác với khán giả để làm rõ vấn đề hay giải quyết tình huống một cách triệt để nhất.
- Cứ thế vở kịch tiếp diễn đến khi mọi người cảm thấy tình huống được giải quyết hợp lý.

- Khi kết thúc vở kịch, giáo viên sẽ tổng kết câu trả lời, các phần diễn xuất và cùng mọi người chia sẻ những cảm nhận về vở kịch (tình huống) hay phương pháp thực hiện.
- Giáo viên nên lưu ý ghi lại những câu trả lời (nội dung và cách diễn) của các em học sinh để thảo luận hay làm tư liệu sử dụng sau này. Nếu có điều kiện, nên quay lại vở kịch để phát những clip này trong những buổi học hay hoạt động truyền thông phù hợp.

Bước 4: Đánh giá

- Giáo viên cùng các em học sinh nhìn lại hoạt động để đánh giá, ghi lại những kinh nghiệm rút ra khi thực hiện hoạt động sân khấu tương tác, đặc biệt khi huy động sự tham gia của khán giả.

Ví dụ và tài liệu tham khảo

Sáng tác với tranh ảnh:

- **Tài liệu 6.1: Tài liệu hướng dẫn dạy và học về ứng phó với biến đổi khí hậu**, Bộ GD&ĐT, Live&Learn, 2012.

Tham khảo hoạt động Kể chuyện bằng tranh trang 31 kèm với Tài liệu phát tay 3.4.

- **Tài liệu 6.2: Sổ tay giáo dục GNRRTT dành cho giáo viên**, JICA, Sở GD&ĐT TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng.

Tài liệu giới thiệu và tổng kết những kinh nghiệm khi triển khai các hoạt động giáo dục GNRRTT tại 4 trường học ở quận Hải Châu, thành phố Đà Nẵng, trong đó đề cập đến hoạt động chia sẻ câu chuyện (trang 15), viết văn (trang 17), vẽ tranh (trang 19), viết báo (trang 21), kể chuyện bằng tranh (trang 55) và một số các hoạt động ngoại khóa khác.

Photovoice và videovoice

- **Tài liệu 6.3: Tiếng nói của trẻ em dân tộc thiểu số - Làm phim có sự tham gia về Giảm nhẹ rủi ro thiên tai và Biến đổi khí hậu ở Việt Nam**, Tamara Plush và Nguyễn Trọng Ninh.

Tài liệu giới thiệu về phương pháp làm phim có sự tham gia (videovoice), cách thực hiện và kết quả đạt được trong dự án đã tiến hành ở Việt Nam.

Kết quả hoạt động: Phim Xã Thuận <http://www.youtube.com/watch?v=FgkqsUXy2Hk>

- **Tài liệu 6.4: Sân khấu tương tác**, Plan tại Việt Nam.

Tài liệu giới thiệu phương pháp thực hiện sân khấu tương tác.

7. Tổ chức cuộc thi

Giới thiệu chung

Cuộc thi là một hình thức hoạt động phổ biến, dễ thu hút sự tham gia, thúc đẩy sự đóng góp và tính sáng tạo của các em học sinh trong việc nâng cao nhận thức về GNRRTT. Nội dung cuộc thi có thể dựa trên các hoạt động nghệ thuật như viết truyện, vẽ tranh, viết báo, kể chuyện, văn nghệ, diễn kịch, chụp ảnh và quay phim. Các hoạt động nghệ thuật được tổ chức dưới dạng cuộc thi có tính cạnh tranh cao, có thể kích thích sự sáng tạo vốn có của trẻ em.

Sản phẩm của cuộc thi có thể được tiếp tục sử dụng để lan tỏa chủ đề GNRRTT, chẳng hạn như triển lãm hay biểu diễn (tranh ảnh, tiểu phẩm, sáng tác thơ văn), chia sẻ và áp dụng để nhân rộng (câu chuyện) hay in ấn thành sách, sổ tay, lịch (tranh, ảnh, truyện...). Đặc biệt, những sản phẩm này có thể tiếp cận và thu hút cả thầy cô, bố mẹ và cả cộng đồng nhờ nội dung sinh động, gần gũi.

Câu chuyện thành công

Ảnh 24, 25: Cuộc thi Rung chuông vàng về tìm hiểu kiến thức GNRRTT ở Thanh Hoá (Nguồn: CARE)

Năm 2010/2011, trường tiểu học Nga Bạch, Nga Sơn, Thanh Hóa đã thực hiện thành công chương trình Rung chuông vàng với chủ đề “Phòng ngừa và ứng phó với rủi ro thiên tai”. Sau khi được các cán bộ dự án tập huấn, các thầy cô giáo đã từng bước triển khai tổ chức cuộc thi theo hình mẫu đưa

ra. Cuộc thi là hình thức kiểm tra kiến thức của các em học sinh sau khi tham gia lớp học do các giáo viên tổ chức thông qua việc trả lời các câu hỏi trắc nghiệm. Với cách thức tổ chức và nội dung như một sân chơi hấp dẫn và lý thú, cuộc thi có thể thu hút đông đảo học sinh và phụ huynh tham gia. Cuộc thi không những giúp các em học sinh nhận thức được phòng ngừa và ứng phó với rủi ro thiên tai mà còn tạo ra được một sân chơi bổ ích và lý thú cho các em.

Các bước thực hiện:

Bước 1: Chuẩn bị

- Xác định chủ đề và hình thức của cuộc thi.
 - Chủ đề của cuộc thi có thể xoay quanh những kiến thức về thiên tai, kinh nghiệm trong GNRRTT hay các hoạt động GNRRTT thành công tại địa phương.
 - Hình thức của cuộc thi thường là các hoạt động nghệ thuật (viết, vẽ, viết kịch, chụp ảnh, làm phim...).

Chú ý cách ra đề/đặt câu hỏi gợi mở, giúp thu thập được nhiều ý kiến, quan điểm đa dạng của các em.

Ví dụ: Em hãy kể lại diễn biến của cơn bão khi đổ bộ vào đất liền nơi mình sinh sống. Các em có thể làm những gì trước, trong và sau khi bão xảy ra để giúp đỡ bố mẹ và làng xóm? (Cuộc thi viết ở trường Tiểu học Nga Tân, Thanh Hóa).

- Thành lập *Ban tổ chức cuộc thi* với sự tham gia của nhiều bên liên quan: Ban giám hiệu nhà trường, các thầy cô giáo có chuyên môn, phụ trách Đoàn - Đội, các đoàn thể địa phương và phụ huynh học sinh.

Ban tổ chức cuộc thi sẽ đưa ra kế hoạch thực hiện gồm:

- Xây dựng thể lệ cuộc thi (bao gồm mục tiêu, đối tượng tham gia, cách dự thi...).
- Xác định thời gian và các bước thực hiện.
- Xây dựng tiêu chí chấm điểm và cơ cấu giải thưởng.
- Lựa chọn ban giám khảo cho cuộc thi. Tương tự, ban giám khảo cũng nên có đầy đủ thành phần đại diện từ phía nhà trường, địa phương và các cá nhân/tổ chức có chuyên môn.

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Xác định rõ mục tiêu cuộc thi.
- Xác định thời gian, địa điểm và phân công chuẩn bị.

Bước 3: Triển khai hoạt động

- *Phát động và truyền thông* về cuộc thi thông qua thư ngỏ, poster hay gửi thông báo đến các lớp. Cuộc thi có quy mô lớn thường tổ chức lễ phát động.

- Trong thời gian cuộc thi, ban tổ chức nên phối hợp với giáo viên và/hoặc những người liên quan hỗ trợ các em học sinh về mặt tư liệu, gợi ý giúp các em phát hiện vấn đề hoặc cách thực hiện, ví dụ khuyên các em về tham khảo ý kiến của cha mẹ, những người có kinh nghiệm.

Đối với các cuộc thi như chụp ảnh hay làm phim, ban tổ chức cần tổ chức tập huấn và hỗ trợ kỹ thuật cho các em trong suốt quá trình dự thi.

- Tiến hành *chấm bài* theo tiêu chí đưa ra.
- *Trao giải thưởng*, bên cạnh cơ cấu nhất-nhì-ba, có thể bổ sung một số giải thưởng như sáng tạo, nộp bài sớm, thí sinh nhỏ tuổi... nhằm khuyến khích sự tham gia của các em.

Việc *trao giải thưởng* có thể tiến hành lồng ghép vào giờ chào cờ, kết hợp các sự kiện khác hoặc tổ chức riêng, trong đó có thể trưng bày/biểu diễn các bài dự thi tốt để cùng lan tỏa thông điệp của cuộc thi. (Tham khảo thêm phần Tổ chức sự kiện ở Mục 8).

- Tập hợp và lưu trữ các sản phẩm để sử dụng trong các hoạt động truyền thông khác (ví dụ: in thành ấn phẩm và phân phát).

Bước 4: Đánh giá

Tiến hành đánh giá, báo cáo về quá trình tổ chức, trong đó nêu lên những kết quả thu được, các điểm mạnh và điểm yếu, và rút kinh nghiệm cho các lần tổ chức sau.

Ảnh 26: Hội thi: Em là tuyên truyền viên phòng ngừa thảm họa
(Nguồn: Hội chữ thập đỏ Quảng Nam)

Ví dụ và tài liệu tham khảo

- **Tài liệu 7.1: Dự án Tăng cường năng lực quản lí rủi ro thiên tai cho các tổ chức và cộng đồng địa phương dễ bị tổn thương tại tỉnh Thanh Hóa, CARE.**
 - **Cuộc thi viết:** phù hợp với các em học sinh khối Tiểu học và THCS, với các câu hỏi về kiến thức hoặc câu hỏi mở để các em có thể kể về các trải nghiệm của mình về những thiên tai đã diễn ra.
 - **Cuộc thi vẽ:** phù hợp với mọi độ tuổi, đặc biệt là lứa tuổi mầm non, với chủ đề “Cùng bé tìm hiểu các rủi ro thiên tai”.
 - **Cuộc thi sân khấu hóa:** thu hút được sự tham gia của nhiều tầng lớp, đối tượng với những hình thức đa dạng, phong phú như thi hát, hái hoa dân chủ, làm thơ, đóng kịch, v.v.

- **Tài liệu 7.2: Cuộc thi tìm hiểu về Biến đổi khí hậu cho học sinh, sinh viên** được tổ chức Bộ Giáo dục và Đào tạo, tài trợ bởi Oxfam và Tổ chức Cứu trợ Trẻ em, 2009.

Đây là cuộc thi kết hợp nhiều hình thức: viết, vẽ tranh, chụp ảnh theo 2 chủ đề được ban tổ chức đưa ra. Sau đó, các tác phẩm xuất sắc của cuộc thi được tập hợp thành cuốn sách “Kêu gọi hành động - Cái nhìn của giới trẻ về biến đổi khí hậu” được trình bày song ngữ Việt - Anh. <<http://timhieubdkh.wordpress.com/2009/10/01/lễ-phat-dộng-cuộc-thi-tim-hieu-về-biến-dổi-khi-hậu-cho-học-sinh-sinh-vien/>>.

- **Tài liệu 7.3: Cuộc thi làm phim với chủ đề: Biến đổi khí hậu – Biến đổi cuộc sống** do Viện Goethe tổ chức năm 2011 <<http://www.goethe.de/ins/vn/han/kue/flm/dfw/aus/viindex.htm>>.

Các phim ngắn của vòng chung kết cuộc thi này được chiếu trên kênh truyền hình VTV6. Tác giả đạt giải nhất nhận một khoản kinh phí tối đa 3.500 USD để sản xuất một bộ phim tài liệu dài (từ 25 đến 30 phút) về chủ đề đã thể hiện qua tác phẩm đoạt giải, và bộ phim đó sẽ được tham dự Liên hoan Phim Khoa học Đông Nam Á SeaDocs 2012.

8. Tổ chức sự kiện

Giới thiệu chung

Sự kiện lớn thường được tổ chức nhân một dịp kỷ niệm hay kết thúc một chuỗi các hoạt động (chiến dịch thi đua...) nhằm nâng cao nhận thức và góp phần thúc đẩy các hoạt động GNRRTT tại trường học và cộng đồng. Một sự kiện có thể thu hút sự tham gia tích cực và đa dạng của các nhóm học sinh, thầy cô giáo, phụ huynh, và người dân địa phương. Trong sự kiện, có thể kết hợp nhiều hình thức tổ chức phong phú, dễ truyền tải thông điệp và thể hiện những hoạt động GNRRTT một cách trực quan sinh động.

Ảnh 27: Camp trại tuyên truyền về GNRRTT
(Nguồn: CARE)

Sự kiện cũng thường là dịp để huy động sự tham gia, quan tâm của nhiều bên liên quan ở các mức độ khác nhau.

Ba hình thức thường gặp trong sự kiện là:

- Trò chơi lớn mô phỏng gameshow truyền hình rất phù hợp với đối tượng là học sinh, trong đó cần điều chỉnh luật chơi cho phù hợp với thực tế.
- Tổ chức sự kiện lớn kết hợp với các hình thức nghệ thuật như triển lãm tranh ảnh, chiếu phim hay lồng ghép văn nghệ (ca nhạc, tiểu phẩm, múa...).
- Tổ chức Ngày hành động như dọn vệ sinh, trồng cây, đổi đồ... là cách nhanh nhất để tăng cường sự tham gia của mọi người vào các hoạt động GNRRTT thực tế.

Câu chuyện thành công

Ảnh 28: Các đội tham gia cuộc thi
(Nguồn: vov.vn)

Ngày 11/6/2011 tại Trung tâm văn hóa Pháp - Hà Nội, hơn 300 bạn trẻ đã tham gia hội thảo “Cuộc chiến với thiên tai - Sơn Tinh và Thủy Tinh trong biến đổi khí hậu”. Sự kiện do Mạng lưới Thế Hệ Xanh tổ chức với sự điều phối và hỗ trợ của Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live & Learn) và tổ chức Oxfam.

Hội thảo được thiết kế dưới dạng game show dành cho các đội chơi thông qua đó nhằm nâng cao kiến thức, kỹ năng đồng thời chia sẻ với khán giả trải nghiệm thực tế của những cá nhân, tổ chức đang làm trong lĩnh vực Phòng chống, giảm nhẹ rủi ro thiên tai và ứng phó với BĐKH.

Điểm nhấn của chương trình là cuộc thi “Trường học của Sơn Tinh”- mô phỏng quá trình rèn luyện của Sơn Tinh để ứng phó với Thủy Tinh (Thiên tai trong bối cảnh BĐKH). Trong chặng 1 - “Sơn Tinh nhập học”, các đội trả lời 8 câu hỏi trắc nghiệm về các hiện tượng thiên tai và BĐKH. Phần 2 của cuộc thi mang tên “Sơn Tinh rèn luyện”, bao gồm 4 gói câu hỏi với hình thức khác nhau yêu cầu các đội thi phải vận dụng nhiều kiến thức chuyên môn hơn để hoàn thành phần thi này. Chặng cuối của cuộc thi - “Sơn Tinh tốt nghiệp” đòi hỏi các đội đưa ra ý tưởng ứng phó với BĐKH và giảm nhẹ rủi ro thiên tai. Các nhóm đã

tạo sự đột phá bất ngờ khi đưa ra những đề xuất hết sức sáng tạo, ví dụ: xây dựng một lực lượng phòng hộ tại địa phương, nòng cốt là thanh niên, được trang bị tốt kiến thức để có thể giúp đỡ người dân một cách cơ động nhất khi xảy ra thiên tai; xây dựng các bảng điện tử nhằm cảnh báo thiên tai, cập nhật thông tin thời tiết, BĐKH trong nước và thế giới cho người dân ở những vùng trọng điểm; nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường và ứng phó với BĐKH cho đối tượng trẻ em thông qua những nhân vật cổ tích, thần thoại.

Các bước thực hiện:

Bước 1: Chuẩn bị

- Xác định được mục tiêu cho sự kiện với một số câu hỏi như: Thông điệp truyền thông chủ chốt là gì? Sự kiện hướng đến bao nhiêu người tham gia? Sự kiện sẽ góp phần nâng cao nhận thức hay thay đổi hành vi của cộng đồng như thế nào?
- Xác định nguồn lực: ngân sách, thời gian chuẩn bị, thời gian thực hiện, các bên liên quan/ tham gia, từ đó xác định qui mô sự kiện và địa điểm tổ chức.
- Xây dựng nội dung, kịch bản sự kiện. Sự kiện càng lớn, quy mô tác động càng cao nên cần chuẩn bị tốt về *mặt nội dung*, trong đó có thể mời những người có uy tín làm cố vấn cho các cuộc thi, khách mời tham dự triển lãm...
- Xây dựng ngân sách và kế hoạch huy động *nguồn lực*. Nên tiếp cận nhiều cấp ban ngành liên quan (UBND, Đoàn thanh niên, Hội phụ nữ, Ban phụ huynh) đóng góp về nhiều mặt, có thể là nhân sự, tài chính hay các đóng góp về hiện vật, địa điểm tổ chức... Một sự kiện quy mô lớn, được chuẩn bị chu đáo có thể nhận được tài trợ từ các doanh nghiệp địa phương.
- Chuẩn bị hậu cần: liệt kê các công việc cần thực hiện trước – trong – sau sự kiện, từ đó bố trí nhân sự cho phù hợp.
- *Truyền thông* là một khâu rất quan trọng, cần được thực hiện dưới nhiều hình thức như thư mời, treo băng rôn, phát thanh... để kích thích tò mò, lôi kéo sự quan tâm của mọi người.

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

Trả lời cho các câu hỏi ở bước 1, ta sẽ được bảng kế hoạch như sau:

Tên sự kiện:.....

Thời gian:.....

Địa điểm:.....

STT	Hoạt động	Thời gian	Người chịu trách nhiệm	Ngân sách	Ghi chú

Bước 3: Triển khai hoạt động

- Những sự kiện lớn sẽ thu hút sự tham gia đông đảo, quy mô có thể lên tới hàng nghìn người, do vậy ban tổ chức cần thông báo rõ ràng và có sự kiểm soát về lịch trình hoạt động. Bên cạnh đó, các em học sinh hay người dân thường bị thu hút bởi tính giải trí trong hoạt động, ban tổ chức cần khéo léo và tự chủ tốt để đảm bảo nội dung chính của hoạt động hay thông điệp được truyền tải một cách mạch lạc, cụ thể.
- Nên sử dụng máy ảnh, máy quay phim để ghi lại hình ảnh trong sự kiện; đồng thời tranh thủ ghi lại cảm nhận, ý kiến của những người tham gia để cùng rút kinh nghiệm và tổng kết sau sự kiện. Ngoài ra, ban tổ chức có thể tạo cơ hội cho người tham gia đóng góp tiếng nói và cam kết hành động của mình thông qua cây hành động, thẻ ý tưởng hay cùng nhau vẽ nên một bức tranh, lập một kỉ lục... đây cũng là cách làm nổi bật thông điệp một cách sáng tạo.

Bước 4:

Sau khi tổ chức xong sự kiện, thực hiện công tác đánh giá để xem xét kết quả đạt được so với mục tiêu đề ra, xác định những điểm chưa tốt để khắc phục và rút kinh nghiệm cho những lần tổ chức sau.

Ví dụ và tài liệu tham khảo:

- **Tài liệu 8.1: Trò chơi Rung chuông vàng ở Nga Sơn, Thanh Hóa** – trong khuôn khổ Dự án “Nâng cao năng lực quản lý rủi ro thiên tai cho các tổ chức và địa phương dễ bị tổn thương” do tổ chức CARE thúc đẩy.
 - Kế hoạch tổ chức
 - Bộ câu hỏi (slide)
 - Clip tổ chức
 - Kinh nghiệm
- **Tài liệu 8.2: Trò chơi Rung chuông vàng ở Sóc Sơn, Hà Nội** do nhóm thanh niên Thế Hệ Xanh tổ chức trong khuôn khổ dự án “Thích ứng với biến đổi khí hậu lấy trẻ em làm trung tâm” do Live&Learn và Plan tại Việt Nam thúc đẩy.
 - Kế hoạch hoạt động (dưới dạng một dự án nhỏ)
 - Báo cáo hoạt động, kèm theo clip tổ chức
- **Tài liệu 8.3: Sự kiện: Cuộc chiến với thiên tai - Sơn Tinh và Thủy Tinh trong Biến Đổi Khí Hậu** do Mạng lưới Thế Hệ Xanh tổ chức với sự điều phối và hỗ trợ của Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn) và tổ chức Oxfam, 2011.
 - Nội dung chương trình
 - Bộ câu hỏi
 - Báo cáo sự kiện

9. Thúc đẩy các hoạt động về GNRRTT do trẻ em và thanh niên đề xuất

Giới thiệu chung

Việc thúc đẩy vai trò của trẻ em và thanh niên trong công tác GNRRTT cần được sự quan tâm của nhà trường, và cộng đồng; trong đó các thầy cô giáo, các tổ chức đoàn thể như Đoàn, Đội, Hội chữ thập đỏ, Hội phụ nữ và cả phụ huynh học sinh đóng vai trò quan trọng, chẳng hạn như quan tâm tìm hiểu mong muốn và khả năng của các em, gợi ý hay tư vấn các sáng kiến cụ thể, cổ vũ hay có những hỗ trợ về mặt kĩ thuật, tài chính... Từ đó trẻ em và thanh niên có thể đưa ra được những sáng kiến GNRRTT đồng thời có năng lực, có thái độ sẵn sàng thực hiện.

Nhiều hoạt động, dự án đã được trẻ em và thanh niên tiến hành tại nhà trường như xây dựng góc thiên tai, tổ chức và câu lạc bộ GNRRTT, tổ chức các buổi chia sẻ hay trại hè nhằm nâng cao kiến thức và kĩ năng cho các bạn học sinh khác.

Câu chuyện thành công

Ảnh 29: Tập huấn phòng ngừa thiên tai (Nguồn: Trương Ngọc Khiêm)

Dự án Nâng cao Kỹ năng Phòng ngừa và Ứng phó với thiên tai cho trẻ em vùng lũ huyện Hương Khê, tỉnh Hà Tĩnh được thực hiện trong 3 tháng cuối năm 2012 bởi Ban điều hành dự án và trường tiểu học Lộc Yên dưới sự hỗ trợ và thúc đẩy của Quỹ Thế Hệ Xanh. Đối tượng của dự án là các em học sinh tại trường tiểu học Lộc Yên – được coi là nhóm có nguy cơ đối mặt với các hiểm họa do thiên tai gây ra lớn nhất. Dự án đã tiến hành (1) tập huấn về phòng ngừa thảm họa cho các em học sinh khối 4, (2) tổ chức các hoạt động ngoại khóa như cuộc thi Rung chuông vàng, một cuộc diễn tập sơ tán học sinh khi có bão và lũ đến, và tổ chức trò chơi Vùng đất nguy hiểm cho các em học sinh khối 4 và 5 – qua đó đã thu hút được 264 học sinh và giáo viên tham gia.

Ảnh 30: Cuộc thi Rung chuông vàng (Nguồn: Trương Ngọc Khiêm)

Trường Tiểu học Hồng Ca 2 ở Yên Bái đã thành lập được một nhóm tuyên truyền về thiên tai để truyền thông cho học sinh, gia đình, cộng đồng về các kiến thức giảm nhẹ và ứng phó với thiên tai. Theo các thầy cô trong Ban giám hiệu: “Ban đầu, các em còn rất rụt rè, nhút nhát, nhưng sau đó đã dần dần chủ động hơn. Các em đã tiến bộ rất nhiều và bây giờ có thể tự tin nói về môi trường, về giảm nhẹ rủi ro thiên tai, về cách ứng phó khi thiên tai xảy ra”¹¹.

¹¹ Báo Điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam, *Góp phần đảm bảo an toàn cho con đường đến trường của trẻ*, http://www.cpv.org.vn/cpv/Modules/News/NewsDetail.aspx?co_id=0&cn_id=485804, truy cập lần cuối ngày 20/8/2013.

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Phát triển ý tưởng và lập kế hoạch: Thanh niên, trẻ em là người xây dựng đề xuất, nếu trẻ em chưa biết thì giáo viên có thể dẫn dắt, hướng dẫn, làm thế nào để trẻ em đề xuất được hoạt động, nhấn mạnh sự tham gia của trẻ em.
- Xuất phát từ mong muốn và khả năng tham gia, thực hiện các hoạt động GNRRTT, các em có thể chia sẻ, trao đổi với những người có kinh nghiệm về ý tưởng của mình. Thầy cô giáo, bố mẹ hay các anh chị lớn có thể giúp các em bằng cách đưa ra ví dụ thực tế (mô hình) về các hoạt động GNRRTT.
- *Nâng cao nhận thức về GNRRTT hay tăng cường kĩ năng tổ chức hoạt động* (hoặc cả hai) cho các em. Nên xác định mục tiêu này ngay từ đầu, cùng với những *kết quả mong đợi*. Nên lựa chọn giải quyết một vấn đề cụ thể, nhỏ mà hiệu quả hơn là tham vọng lớn nhưng không khả thi do nguồn lực hạn chế.

Bước 2: Lập kế hoạch

- Giúp các em xác định *các hoạt động cần tiến hành* để đạt được mục tiêu, với hình dung/mô tả càng chi tiết càng tốt về hoạt động (thời gian, cách thực hiện, người thực hiện, kết quả đầu ra). Tất cả những điều này cần được thể hiện trên một bảng kế hoạch hành động, ví dụ như sau:

TT	Hoạt động	Thời gian	Địa điểm	Người chịu trách nhiệm	Nguồn lực (tài liệu, dụng cụ ...)
Mục tiêu: Đạt 90% các bạn học sinh khối 6-7-8 nắm được các kiến thức cơ bản về GNRRTT trước ngày 30/4/2010					
1	Soạn tài liệu kiến thức cơ bản về GNRRTT cho các em học sinh	1/1/2010 – 2/2/2010	Trường A	Nguyễn Văn B	- Tài liệu tham khảo về GNRRTT - Máy vi tính
2

Bước 3: Triển khai hoạt động

- Các em tổ chức hoạt động theo kế hoạch. Trong quá trình thực hiện, luôn giúp các em cập nhật kiến thức về GNRRTT, các kĩ năng thực hiện, cũng như trao đổi để có sự hỗ trợ cần thiết của các thầy cô giáo, bạn bè.
- Một số khó khăn phổ biến các em hay gặp phải là không thống nhất trong làm việc nhóm, hạn chế thời gian hay khó khăn về đi lại, liên lạc, sự không ủng hộ của gia đình, nhà trường hay các bên liên quan trong quá trình thực hiện... Những điều này đều có thể khắc phục được nếu có sự chia sẻ và thảo luận thường xuyên với những người có kinh nghiệm.

Bước 4: Đánh giá

- Kết thúc hoạt động, các em cần có báo cáo và đánh giá những gì đã làm được, chưa làm được, hay rút ra các bài học.
- Trong và sau quá trình thực hiện, các em nên ghi lại tiến trình cùng với những kinh nghiệm, là cơ sở để chia sẻ khi kết thúc hoạt động. Bên cạnh đó, việc mô hình hóa các sáng kiến này cũng sẽ thúc đẩy các bạn khác cùng tham gia thực hiện.

Ảnh 31: Dự án Trại hè về GNRRTT do cựu sinh viên Việt Nam tổ chức cho học sinh ở Huế (Nguồn: Dự án SAFE)

Ví dụ và tài liệu mẫu tham khảo

- **Tài liệu 9.1: Dự án Nâng cao kỹ năng phòng ngừa và ứng phó với thiên tai cho trẻ em vùng lũ tại Hà Tĩnh** do bạn Trương Ngọc Khiêm phối hợp với các tổ chức địa phương thực hiện năm 2012.
- **Tài liệu 9.2: Dự án Tăng cường khả năng thích nghi và các kỹ năng ứng phó khẩn cấp cho trẻ em tại huyện Phong Điền, tỉnh Thừa Thiên Huế (SAFE), 2012.**
- **Tài liệu 9.3: Sổ tay hướng dẫn thực hiện lồng ghép Giảm nhẹ Rủi ro thiên tai, Thích ứng với Biến đổi khí hậu lấy trẻ em làm trọng tâm**, Tổ chức Tâm nhìn Thế giới, 2013.
- **Tài liệu 9.4: Tài liệu tập huấn Giảm nhẹ rủi ro thảm họa trong trường học và cộng đồng do trẻ em khởi xướng**, Tổ chức Cứu trợ Trẻ em.
- **Tài liệu 9.5: Trẻ em trong thảm họa - Trò chơi và hướng dẫn khuyến khích thanh thiếu niên tham gia giảm thiểu rủi ro**, Hiệp hội Chữ thập đỏ và Trăng lưỡi liềm đỏ Quốc tế, 2008.

C. Các hoạt động xây dựng trường học an toàn hơn

Ảnh 32: Dạy bơi cho học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)

10. Đánh giá tình trạng dễ bị tổn thương và năng lực

Giới thiệu chung

Đánh giá tình trạng dễ bị tổn thương (TTDBTT) và năng lực là sử dụng các công cụ đánh giá để xác định các điểm yếu, điểm mạnh của nhà trường trong hoạt động phòng, chống và GNRRTT. Đây cũng là cơ sở để xây dựng Kế hoạch GNRRTT khả thi.

Mục đích:

- Xác định các rủi ro hiểm họa mà trường học đang phải đối mặt.
- Đánh giá những khả năng hiện có để giảm nhẹ, khắc phục rủi ro.
- Nâng cao nhận thức cho giáo viên và học sinh trong nhà trường.
- Xây dựng Kế hoạch GNRRTT.

Câu chuyện thành công

Ảnh 33: Đánh giá TTDBTT và năng lực ở trường Tiểu học Gio Thành, Quảng Trị, 2013 (Nguồn: Live&Learn)

Tháng 6 năm 2013, 5 trường tiểu học và trung học cơ sở ở Gio Linh, Quảng Trị đã tiến hành đánh giá TTDBTT và năng lực. Mỗi trường có 4 nhóm đánh giá (nhóm học sinh nam, nhóm học sinh nữ, nhóm giáo viên, nhóm phụ huynh) đã thực hiện các công cụ đánh giá như Lịch sử thiên tai, Lịch hoạt động và thiên tai, Vẽ sơ đồ trường học và khu vực xung quanh, Đóng vai.

Sau khi hoàn thành việc đánh giá, các nhóm đã tổng kết vào bảng đánh giá TTDBTT và năng lực, xác định các rủi ro ưu tiên. Các nhóm trao đổi kết quả đánh giá với nhau và cùng xác định các giải pháp ưu tiên để lập kế hoạch trường học an toàn trước thiên tai. Kết quả cuối cùng và kinh nghiệm thực hiện đánh giá đã được các trường chia sẻ trong buổi hội thảo tổng kết.

(Dự án Trường học an toàn do tổ chức Plan tại Việt Nam và Live&Learn phối hợp thực hiện).

Các bước thực hiện:

Bước 1: Chuẩn bị

- Nghiên cứu tài liệu về đánh giá TTDBTT và năng lực.
- Chuẩn bị văn phòng phẩm như giấy A0, A4, bút, phấn.
- Chuẩn bị sẵn một số biểu mẫu đánh giá (nếu cần thiết).

Bước 2: Lên kế hoạch thực hiện

- Xác định mục tiêu đánh giá cụ thể. Ví dụ: để xác định các rủi ro mà trường học phải đối mặt, để nâng cao nhận thức cho giáo viên và học sinh về GNRRTT, để lập kế hoạch giảm nhẹ thiên tai cho trường học,...
- Đọc kỹ tài liệu hướng dẫn về tổ chức đánh giá TTDBTT và năng lực, lựa chọn các công cụ phù hợp với mục tiêu đánh giá. Ví dụ: nếu muốn nâng cao nhận thức của giáo viên và học sinh về GNRRTT thì có thể lựa chọn công cụ Lịch sử thiên tai, Lịch hoạt động và thiên tai; nếu muốn lập kế hoạch giảm nhẹ thiên tai cho trường học thì cần lựa chọn thêm các công cụ khác như: vẽ sơ đồ trường học và khu vực xung quanh, thu thập thông tin và phân tích, xác định các rủi ro,...(Tài liệu 10.1; 10.2; 10.3)
- Xác định thành viên Ban đánh giá và tập hợp Ban đánh giá: Đây là những giáo viên đã được tập huấn về đánh giá TTDBTT và năng lực, là người sẽ phụ trách công tác đánh giá và hướng dẫn những đối tượng khác. Ban đánh giá cần được phân công nhiệm vụ rõ ràng, nắm vững các công cụ sẽ thực hiện, các bước thực hiện công cụ. Ví dụ: Người phụ trách nhóm học sinh sẽ hướng dẫn thực hiện những công cụ gì, thời gian thực hiện từng công cụ... Số lượng: 1-2 người hướng dẫn một nhóm.
- Lựa chọn thành phần tham gia đánh giá: có thể gồm 4 nhóm: học sinh nữ, học sinh nam, giáo viên, phụ huynh (nhóm giáo viên, phụ huynh cần có sự tham gia của phụ nữ, nam giới trong toàn bộ quá trình đánh giá). Với học sinh, chú ý lựa chọn học sinh có học lực khác nhau, ưu tiên sự tham gia của học sinh khuyết tật, dân tộc của nhiều thôn, xã khác nhau đang học tại trường để đánh giá được nhiều địa điểm an toàn, nguy hiểm khác nhau. Đối với học sinh tiểu học, ưu tiên chọn học sinh khối lớp 4, 5. Số lượng: 5-6 người/nhóm.
- Xác định thời gian, địa điểm đánh giá và thông báo cho những người tham gia biết trước ít nhất hai ngày trước ngày đánh giá.
- Xác định kinh phí tổ chức đánh giá.

Ảnh 34: Đánh giá TTDBTT và năng lực ở trường mầm non Thượng Hóa, Quảng Bình (Nguồn: Live & Learn)

Lưu ý:

- Đây là giai đoạn thu thập thông tin, không có câu trả lời đúng hay sai, mà là thể hiện mức độ hiểu biết, nhận thức và kĩ năng của đối tượng, để từ đó đưa ra cách can thiệp phù hợp. Nếu sử dụng hoạt động này với mục đích giáo dục nâng cao nhận thức, người hướng dẫn nên kết hợp với khuyến nghị nên làm và không nên làm gì.
- Với học sinh, nên trao đổi ngay từ đầu và nhắc lại: trả lời trung thực và khi các em không biết hay không hiểu, thì nói là không biết hay không hiểu. Câu trả lời của các em không bị đánh giá. Không can thiệp và áp đặt câu trả lời của trẻ em, chỉ dùng câu hỏi để làm rõ hơn câu trả lời của các em.

Bước 3: Tổ chức thực hiện

Giới thiệu

- Giới thiệu các thành viên tham gia và các hoạt động sẽ thực hiện.
- Giải thích rõ ràng cho những người tham gia biết mục đích của việc đánh giá và nội dung của các thuật ngữ cơ bản (*Tài liệu 10.4: Phim ngắn ABC về đánh giá TTDBTT và năng lực*).
- Thống nhất nội quy làm việc.
- Khởi động với trò chơi hoặc hoạt động để lôi cuốn người tham gia. Ví dụ, với trẻ em có thể tổ chức các trò chơi liên quan đến thiên tai: điện giật, đi tìm nơi trú ẩn, tam sao thất bản...

Ảnh 35: Công cụ Lịch sử thiên tai Trường tiểu học số 2 Tân Hóa, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

Hoạt động chính: Thực hiện các công cụ đã thống nhất trong phần Lên kế hoạch thực hiện. Có thể lựa chọn công cụ gợi ý sau đây với mục tiêu lập kế hoạch phòng, tránh thiên tai trong trường học.

- Với học sinh: Lựa chọn các công cụ thu thập thông tin phù hợp với đối tượng học sinh (*Tài liệu 10.5*)
 - Công cụ 1: Lịch sử thiên tai
 - Công cụ 2: a. Vẽ sơ đồ trường em (tiểu học và trung học cơ sở); Vẽ sơ đồ trường học và khu vực xung quanh từ nhà đến trường (trung học cơ sở)
 - Công cụ 3: Đóng vai, Khăn trải bàn: Nếu thiên tai xảy ra, người lớn và trẻ em có thể làm gì

Ảnh 36: Công cụ Sơ đồ rủi ro trường học và khu vực xung quanh Trường Tiểu học số 2 Tân Hoá, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

Ảnh 37: Hoạt động Đóng vai, Trường Tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)

- Với giáo viên và phụ huynh: Thực hiện các công cụ đánh giá TTDBTT và năng lực tại trường học (*Tài liệu 10.6*)
 - Công cụ 1: Lịch sử thiên tai
 - Công cụ 2: Lịch hoạt động và thiên tai
 - Công cụ 3: Sơ đồ trường học và khu vực xung quanh trường học

Tổng kết:

- Trình bày kết quả, tổng kết vào Bảng TTDBTT và năng lực.

Bước 4: Báo cáo đánh giá

Lập báo cáo sau hoạt động. Sau khi kết thúc hoạt động, giáo viên lập báo cáo và nộp lên Ban quản lý thiên tai của trường học. Nội dung báo cáo bao gồm kết quả thu được, các điểm mạnh và điểm yếu, những gì chưa đạt được và đề xuất giải pháp khắc phục, kiến nghị.

Việc đánh giá TTDBTT và năng lực còn có thể được thực hiện sau khi thiên tai đã xảy ra (*Tài liệu 10.7; 10.8; 10.9*).

Ví dụ và tài liệu mẫu tham khảo:

Hướng dẫn thực hiện

- *Tài liệu 10.1: Tài liệu tập huấn, Quản lý rủi ro thiên tai lấy trẻ em làm trung tâm*, Plan tại Việt Nam, 2010.
- *Tài liệu 10.2: Tài liệu tập huấn Giảm nhẹ rủi ro thảm họa trong trường học và cộng đồng do trẻ em khởi xướng*, Tổ chức Cứu trợ Trẻ em, 2007.
- *Tài liệu 10.3: Tài liệu hướng dẫn Phân tích tình hình lập kế hoạch ứng phó và phòng ngừa thảm họa lấy trẻ em làm trọng tâm*, Tổ chức Cứu trợ Trẻ em.
- *Tài liệu 10.4: Phim ngắn ABC về đánh giá TTDBTT và năng lực*, IFRC, 2010 <http://www.youtube.com/watch?v=3DnnhoiqZRG>

Công cụ đánh giá trước thiên tai

- *Tài liệu 10.5: Công cụ thu thập thông tin, đánh giá rủi ro thiên tai dành cho trẻ em*, Live&Learn, Plan, 2013.
- *Tài liệu 10.6: Công cụ thu thập thông tin, đánh giá rủi ro thiên tai dành cho giáo viên*, Live&Learn, Plan, 2013.

Công cụ đánh giá sau thiên tai

- *Tài liệu 10.7: Công cụ thu thập thông tin sau thảm họa/thiên tai tại các trường học*, UNICEF, 2013.
- *Tài liệu 10.8: Đánh giá các nội dung quan sát thực tế tại trường học*, UNICEF, 2013.
- *Tài liệu 10.9: Thảo luận nhóm của học sinh*, UNICEF, 2013.

11. Xây dựng và thực hiện kế hoạch GNRRTT

Giới thiệu chung

Kế hoạch GNRRTT tại trường học có thể có tên gọi khác nhau như: Kế hoạch phòng, ngừa và GNRRTT, Kế hoạch ứng phó với thảm họa, Kế hoạch phòng, chống thiên tai, Kế hoạch Trường học an toàn...

Xây dựng kế hoạch GNRRTT tại trường học là đề ra được các quy định, hướng dẫn và hoạt động cụ thể để đảm bảo an toàn cho học sinh và những người làm việc tại trường học trước, trong và sau khi thiên tai xảy ra. Kế hoạch sẽ được Ban Quản lý thiên tai (BQL) tại trường học, giáo viên, nhân viên, học sinh và phụ huynh cùng thực hiện.

Mục đích:

- Trường học sử dụng được những nguồn lực hiện có của mình và hỗ trợ từ bên ngoài nhằm giảm TTDBTT khi thiên tai xảy ra.
- Xây dựng được kế hoạch tốt để giúp trường học ứng phó hiệu quả với thiên tai, tránh chông chéo hay bỏ sót trách nhiệm.

Các bên tham gia xây dựng kế hoạch: Giáo viên, phụ huynh, học sinh, cán bộ của cơ quan có liên quan tại địa phương như Sở GD&ĐT, Hội Chữ thập đỏ,...

Câu chuyện thành công

Ảnh 38: Hội thi vẽ tranh và sơ cấp cứu
(Nguồn: Hội Chữ thập đỏ Đức)

Trường THCS Thủy Thanh, Huế đã xây dựng Kế hoạch phòng, chống và GNRRTT thiên tai và tổ chức thực hiện kế hoạch. Năm 2013, trường đã tổ chức Hội thi vẽ tranh và sơ cấp cứu cho học sinh.

Trong cuộc thi, học sinh đã vẽ tranh để thể hiện những hiểu biết và mong ước của mình về phòng, chống thiên tai. Học sinh cũng được thực hành những kiến thức đã học về sơ cấp cứu. Đây là dịp học sinh được tìm hiểu thêm về những tác động của thiên tai và cách phòng, tránh một cách thực tiễn nhất.

Các bước thực hiện:

Bước 1: Chuẩn bị:

- BQL (hoặc Ban Quản lý thảm họa, Ban phòng, chống lụt bão... tùy theo cách đặt tên của từng trường) tổ chức cuộc họp để thảo luận cách thức xây dựng kế hoạch GNRRTT. Cuộc họp có thể có sự tham gia của các bên liên quan như cán bộ Phòng Giáo dục và Đào tạo, cán bộ Hội Chữ thập đỏ tại địa phương.
- BQL chuẩn bị các tài liệu/thông tin cần thiết để xây dựng kế hoạch GNRRTT phù hợp với trường mình, ví dụ như kết quả đánh giá TTDBTT (điểm yếu) và năng lực (điểm mạnh), các rủi ro, và các giải pháp ưu tiên của trường học (Xem Mục 10).

Bước 2: Xây dựng kế hoạch GNRRTT

Nội dung cơ bản của Kế hoạch GNRRTT (Tài liệu 11.1) gồm:

- Giới thiệu về trường học.
- Thông tin liên hệ cần thiết trong trường hợp khẩn cấp.
- Cơ sở và mục đích của kế hoạch.
- Thông tin về TTDBTT và năng lực của trường học (Xem Mục 10).
- Kế hoạch hoạt động
- Phụ lục (Kết quả chính về đánh giá rủi ro thiên tai tại trường sau khi thực hiện các công cụ).

Kế hoạch GNRRTT cần được thông qua chính quyền địa phương, phổ biến rộng rãi cho các giáo viên, học sinh và phụ huynh và kế hoạch tóm tắt cần được để ở nơi dễ nhìn trong trường học như bảng tin.

Bước 3: Triển khai hoạt động:

Trên cơ sở kế hoạch GNRRTT đã lập, các trường thực hiện kế hoạch đã đề ra (Tài liệu 11.2), có thể bao gồm các hoạt động sau:

- Hoạt động diễn tập ứng phó với thiên tai (Xem Mục 12).
- Dạy bơi cho giáo viên, học sinh, dạy kỹ năng bơi cứu người chết đuối (Tài liệu 11.6).
- Tham gia tập huấn, hội thi sơ cấp cứu.
- Tổ chức cuộc thi tìm hiểu về thiên tai (Xem Mục 8).
- Đánh giá và báo cáo tình hình thiệt hại do thiên tai gây ra (Xem Mục 11).

Bước 4: Đánh giá

Kế hoạch GNRRTT cần được đánh giá hàng năm để xem có phù hợp với thực tế hay không, có đem lại lợi ích cho trường học hay không, để từ đó có biện pháp điều chỉnh cho phù hợp. Việc đánh giá cần phải có sự tham gia của tất cả các thành viên của BQL và các bên có liên quan và nên được thực hiện trước khi bắt đầu năm học mới hoặc trước mùa thiên tai.

Ví dụ và tài liệu mẫu tham khảo

- Tài liệu 11.1: **Mẫu kế hoạch trường học an toàn**, Live & learn và Plan, 2013.
- Tài liệu 11.2: **Bảng liệt kê một số hoạt động tham khảo để trường học ứng phó tốt hơn thiên tai.**
- Tài liệu 11.3: **Mẫu kế hoạch hành động GNRRTT của trường**, Tổ chức Cứu trợ Trẻ em.
- Tài liệu 11.4: **Kế hoạch tổ chức dạy bơi cho học sinh lớp 4, 5 năm học 2012-2013**, Trường Tiểu học Thái Dương, huyện Bình Giang - Tỉnh Hải Dương.

Ảnh 39: Tập huấn truyền thông cho trẻ em về GNRRTT tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)

Ảnh 40: Diễn tập ứng phó với thiên tai tại trường Hương Lâm, Huế (Nguồn: Hội chữ thập đỏ Đức)

Ảnh 41: Tập huấn kỹ năng sơ cấp cứu cho học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Plan tại Việt Nam)

12. Tổ chức diễn tập ứng phó với thiên tai

Giới thiệu chung

Diễn tập ứng phó với thiên tai là một hoạt động do nhà trường tổ chức trên cơ sở *mô phỏng một kịch bản thiên tai có khả năng xảy ra trên thực tế* ở trường học hoặc gần trường học. Những người tham gia thực hiện những hành động đúng với vai trò của họ, giống như đang hành động để phòng, chống thiên tai đang xảy ra.

Có hai cách diễn tập, một là diễn tập theo kịch bản có sẵn để trình diễn cho mọi người xem, người tham gia đều biết trước mình cần phải làm gì và có thể diễn đi diễn lại nhiều lần. Ngoài ra, còn có diễn tập để kiểm tra, đánh giá sự chuẩn bị và ứng phó với thiên tai. Khi đó, diễn tập sẽ bao gồm nhiều tình huống giả định khác nhau để đánh giá cách xử lý của giáo viên và học sinh, vì thế, người tham gia không được biết trước những hoạt động sẽ xảy ra để tạo yếu tố bất ngờ. Tuy nhiên, có một số học sinh, giáo viên sẽ được phân công đóng vai nạn nhân do thiên tai gây ra và những người này sẽ được thông báo riêng trước khi diễn tập.

Ảnh 42: Chuẩn bị diễn tập ứng phó với thiên tai Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang
(Nguồn: Live&Learn)

Mục đích:

- Đánh giá công tác chuẩn bị và ứng phó với thiên tai của trường học để phát hiện những điểm cần khắc phục, bao gồm:
 - Cách tổ chức diễn tập của ban quản lý thiên tai;
 - Cách thực hiện nhiệm vụ, chức năng của từng bộ phận trong việc ứng phó với thiên tai và kết hợp với các đơn vị khác có liên quan ở ngoài trường học;
 - Việc sử dụng (hoặc không/chưa sử dụng) hệ thống cảnh báo sớm, các dụng cụ sơ cấp cứu và cứu hộ; tính khả thi và hiệu quả của các đường sơ tán, điểm sơ tán;
- Giúp giáo viên, học sinh làm quen với tình huống thực tế khi thiên tai xảy ra, thực hành những kiến thức và kỹ năng đã được trang bị, từ đó chủ động hơn trong việc ứng phó với thiên tai.

Câu chuyện thành công:

Ảnh 43: Diễn tập sơ tán
(Nguồn: Hội Chữ thập đỏ Đức)

Năm 2012, trường tiểu học Hương Lâm, Huế đã tổ chức diễn tập ứng phó với thiên tai cho học sinh và giáo viên. Việc lập kế hoạch diễn tập do trường tự xây dựng dựa trên đặc điểm, tình hình ứng phó với thiên tai của trường. Các hoạt động diễn tập đa dạng đã tạo được sự thích thú và tham gia nhiệt tình của học sinh.

Các hoạt động là cơ hội để giáo viên và học sinh kiểm tra lại kiến thức đã học cũng như cập nhật kế hoạch quản lý rủi ro

thiên tai của trường học một cách thực tiễn nhất. Đặc biệt đây là cách làm vừa học vừa chơi nên rất dễ nhớ và nhẹ nhàng cho các em học sinh.

Tại Kon Tum, sự tham gia đồng đảo của học sinh và thanh niên trong các buổi diễn tập ứng phó thiên tai đã giúp mọi người hiểu rõ hơn về công tác GNRRTT. Trẻ em tham gia vào các cuộc diễn tập tự tin và chủ động hơn. Ví dụ, các em biết làm như thế nào để vượt qua sông, suối. Thêm vào đó, các lớp tập huấn về sơ cứu ban đầu đã giúp các em có thể đánh giá tốt hơn các tình huống khẩn cấp. Và bây giờ, các em biết khi nào cần đến sự hỗ trợ, sau khi đã tiến hành sơ cấp cứu cho người bị thương (Nguồn: CECI).

Các bước thực hiện

Bước 1: Chuẩn bị

- Nghiên cứu, thu thập các tài liệu cần thiết về diễn tập phòng tránh và giảm nhẹ thiên tai.
- Có thể mời cán bộ chữ thập đỏ tư vấn cách thực hiện.

Bước 2: Lập kế hoạch tổ chức diễn tập

Kế hoạch bao gồm những nội dung chính sau: (Tài liệu 12.1)

- Mục tiêu.
- Địa điểm, thời gian.
- Thành phần tham gia: học sinh, giáo viên, phụ huynh...
- Phương tiện phục vụ diễn tập: loa đài, dụng cụ sơ cấp cứu; dàn cảnh như mái tôn bị gió thổi bay, sân trường ngập ngang cành cây, cát bụi, sách vở, đồ chơi.

Ảnh 44: Sơ đồ diễn tập ứng phó với thiên tai Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang (Nguồn: Live&Learn)

Ảnh 45: Dàn cảnh diễn tập ứng phó với thiên tai Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang (Nguồn: Live&Learn)

- Cách tổ chức thực hiện diễn tập: cách báo động khi thiên tai xảy ra, bố trí người thực hiện tình huống giả định như người bị thương... Tổ chức họp rút kinh nghiệm sau diễn tập.
- Dự trù kinh phí diễn tập.

Bước 3: Triển khai hoạt động

BQL tổ chức thực hiện Diễn tập theo kế hoạch đã đề ra (Tài liệu 12.2; 12.3; 12.4; 12.5).

- BQL nhận thông tin về thiên tai và phát tín hiệu cảnh báo (có thể bằng một hồi 3 tiếng trống dồn dập).
- Cán bộ phụ trách từng bộ phận hướng dẫn cách thoát hiểm, cách giảm thiệt hại.

Ảnh 46: Diễn tập ứng phó với thiên tai trường Tiểu học số 1 Triệu Long, Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)

- Những người tham gia diễn tập thực hiện những hành động phù hợp dựa trên thông tin nhận được, ví dụ như học sinh ôm đầu chạy vào lớp học, chui xuống gầm bàn ghế; giáo viên đóng cửa lớp để ngăn mảnh vỡ bay vào, sơ cấp cứu người bị thương do cây đổ, điện giật.
- Những người quan sát sẽ theo dõi và đánh giá công tác chuẩn bị, ứng phó với thiên tai. Bảng kiểm tra diễn tập sẽ được sử dụng để phục vụ công tác đánh giá này (Tài liệu 12.6).

Bước 4: Đánh giá và báo cáo

Kết thúc diễn tập, BQL tổ chức thảo luận nhóm với giáo viên và những người có liên quan khác như cán bộ Sở/Phòng giáo dục, cán bộ cơ quan phòng chống lụt bão, phụ huynh; thảo luận nhóm cho học sinh (5-6 em) để đánh giá công tác diễn tập và đề xuất những hoạt động phù hợp hơn cho đợt diễn tập tiếp theo (Tài liệu 12.7).

Dựa vào kết quả thảo luận nhóm, giáo viên lập báo cáo diễn tập và nộp lên BQL thiên tai. Nội dung báo cáo bao gồm kết quả thu được, các điểm mạnh và điểm yếu, những gì chưa đạt được và đề xuất giải pháp khắc phục, kiến nghị.

Để thực hiện hoạt động hiệu quả hơn:

- Lựa chọn tình huống thiên tai giả định **có thể xảy ra** trên thực tế tại trường học và địa phương.
- **Kịch bản chi tiết với nhiều tình huống giả định khác nhau** để đánh giá cách xử lý của giáo viên và học sinh.
- Không thông báo kịch bản cho những người tham gia để **tạo yếu tố bất ngờ**; những người đóng vai nạn nhân được thông báo riêng trước khi diễn tập.
- Một số rủi ro có thể xảy ra trong diễn tập, do đó **cần có phương án khẩn cấp cho chính buổi diễn tập**, như có người trực giúp người bị thương...

Ảnh 47: Diễn tập ứng phó với thiên tai Trường Tiểu học số 1 Triệu Long (Nguồn: Live&Learn)

Ví dụ và tài liệu mẫu tham khảo

- *Tài liệu 12.1: Kế hoạch diễn tập ứng phó với thiên tai*, Live&Learn và Plan, 2013.
- *Tài liệu 12.2: Chương trình và kế hoạch diễn tập - Trường Tiểu học Triệu Nguyên (Đakrong, Quảng Trị)*, Dự án Trường học an toàn đối với thiên tai do tổ chức Plan và Live&Learn thực hiện, 2013.
- *Tài liệu 12.3: Hướng dẫn tổ chức diễn tập sơ tán khẩn cấp tại trường học*, Hội Chữ thập đỏ Đức, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam (dự án hợp tác Đức), 2012.
- *Tài liệu 12.4: Hướng dẫn diễn tập ứng phó thiên tai tại cộng đồng*, Hội Chữ thập đỏ Đức, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam.

Tài liệu do nhóm cán bộ Hội Chữ thập đỏ Đức tại Huế xây dựng dựa trên cơ sở quan sát các diễn tập diễn ra trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế và tham khảo Hướng dẫn diễn tập của Hội Chữ thập đỏ Mỹ. Đây là tài liệu tham khảo để tổ chức các diễn tập cấp cộng đồng (xã, thôn), trong đó có sự tham gia của trường học. Tài liệu đưa ra các gợi ý về lập kế hoạch, thiết kế, tổ chức, phát triển và đánh giá hoạt động diễn tập.

- *Tài liệu 12.5: Phim hướng dẫn diễn tập ứng phó với lốc xoáy*, Live & learn và Plan, 2013.
- *Tài liệu 12.6: Bảng kiểm tra diễn tập*, Live & learn, Plan và Hội Chữ thập đỏ Đức, 2013.
- *Tài liệu 12.7: Câu hỏi thảo luận nhóm sau diễn tập*, Live & learn, Plan và Hội Chữ thập đỏ Đức, 2013.

PHẦN

3

Phụ lục

PHỤ LỤC

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Live&Learn và thành viên JANI, 2013. **Tài liệu hướng dẫn dạy và học về giảm nhẹ rủi ro thiên tai.**
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Live&Learn và Plan tại Việt Nam, 2012. **Tài liệu hướng dẫn dạy và học về ứng phó với biến đổi khí hậu.**
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Tổ chức Cứu trợ Trẻ em và Oxfam, 2009. **Kêu gọi hành động: Cái nhìn của giới trẻ về biến đổi khí hậu.**
4. Dự án Giảm nhẹ Thiên tai Quảng Ngãi, Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Quảng Ngãi, Cơ quan Phát triển Quốc tế Australia tài trợ. **Tài liệu hướng dẫn thực hiện chương trình phòng ngừa thảm họa cho học sinh tiểu học.**
5. Dự án Phòng ngừa thảm họa dựa vào cộng đồng – Hội Chữ thập đỏ Đức và Hội Chữ thập đỏ Việt Nam (dự án hợp tác Đức). **Hướng dẫn tổ chức các hoạt động ngoại khóa về GNRRTT tại trường học.**
6. Dự án Quản lý rủi ro thảm họa trong bối cảnh biến đổi khí hậu dựa vào cộng đồng. **Sổ tay đào tạo giảng viên cấp tỉnh - Phương pháp tập huấn và kế hoạch bài giảng gợi ý.**
7. Đỗ Vân Nguyệt – Live&Learn, 2010. **Tài liệu về Kỹ năng và Phương pháp Tập huấn có sự tham gia.**
8. DWF, 2007, 2011 2013. **Các vở kịch, Dự án Phòng chống những thiệt hại về nhà ở do bão gây ra ở miền Trung Việt Nam.**
9. ECHO, CARE và Live&Learn, 2011. **Tài liệu hướng dẫn xây dựng và thực hiện các hoạt động giáo dục - truyền thông GNRRTT.**
10. GIZ, 2012. **Hướng dẫn giáo viên về nâng cao nhận thức môi trường và biến đổi khí hậu.** [internet] <http://kiengiangbiospherereserve.com.vn/project/index.php?download/4/27>, truy cập lần cuối 4/8/2013.
11. GIZ. **Từ điển Giáo dục Môi trường điện tử.** [internet] <http://giaoducmoitruong-giz-baclieu.com>, truy cập lần cuối 4/8/2013.
12. Hiệp hội Chữ thập đỏ và Trăng lưỡi liềm đỏ Quốc tế, 2008. **Trẻ em trong thảm họa - Trò chơi và hướng dẫn khuyến khích thanh thiếu niên tham gia giảm thiểu rủi ro.**
13. Hội Chữ thập đỏ Đức, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam (dự án hợp tác Đức), 2012. **Hướng dẫn tổ chức diễn tập sơ tán khẩn cấp tại trường học.**
14. Hội Chữ thập đỏ Đức, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam. **Hướng dẫn diễn tập ứng phó thiên tai tại cộng đồng.**
15. Hội Chữ thập đỏ Việt Nam, 2000. **Giới thiệu về Phòng ngừa thảm họa dành cho học sinh tiểu học.**
16. JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng. **Sổ tay giáo dục GNRRTT dành cho giáo viên.**
17. JICA, ISDR, 2011. **Đánh giá của JICA về đóng góp của JICA trong việc thực hiện Khung hành động Hyogo.**

18. Live&Learn, 2012. **Hướng dẫn thành lập CLB về biến đổi khí hậu.**
19. Live&Learn, 2013. **Một số bài hát về GNRRTT.**
20. Live&Learn, 2013. **Một số trò chơi giáo dục về GNRRTT.**
21. Live&Learn và Hội đồng Anh, 2013. **Sổ tay Xây dựng trường học xanh.**
22. Plan tại Việt Nam. **Sân khấu tương tác.**
23. Plan tại Việt Nam, 2010. **Tài liệu tập huấn, Quản lý rủi ro thiên tai lấy trẻ em làm trung tâm.**
24. Tamara Plush và Nguyễn Trọng Ninh. **Tiếng nói của trẻ em dân tộc thiểu số - Làm phim có sự tham gia về Giảm nhẹ rủi ro thiên tai và Biến đổi khí hậu ở Việt Nam.**
25. Tổ chức Save the Children. **CLB trẻ em phòng ngừa thảm họa thiên tai.**
26. Tổ chức Save the Children, 2007. **Tài liệu tập huấn Giảm nhẹ rủi ro thảm họa trong trường học và cộng đồng do trẻ em khởi xướng.**
27. Tổ chức Save the Children. **Tài liệu hướng dẫn Phân tích tình hình lập kế hoạch ứng phó và phòng ngừa thảm họa lấy trẻ em làm trọng tâm.**
28. Tổ chức Tầm nhìn Thế giới. **Sổ tay hướng dẫn thực hiện lồng ghép Giảm nhẹ Rủi ro thiên tai, Thích ứng với Biến đổi khí hậu lấy trẻ em làm trọng tâm.**
29. Trung tâm Nghiên cứu và Hợp tác Quốc tế - CECI, 2011. **Sáng kiến về giáo dục GNRRTT cho học sinh – Tài liệu hướng dẫn cho vùng cao Việt Nam.**
30. Trung tâm Phòng tránh và Giảm nhẹ Thiên tai. **Mục Trung tâm thông tin.** [internet] <http://www.dmc.gov.vn/InfomationCenter/Knowledgebase/tabid/100/language/vi-VN/Default.aspx>, truy cập lần cuối 4/8/2013.
31. UNISDR, UNICEF. **Trò chơi “Vùng đất nguy hiểm”.**

Cùng nhiều tài liệu của các dự án, hoạt động, tập huấn được thực hiện bởi các tổ chức, cá nhân đã nêu trong Phần 2 của tài liệu.

Các tài liệu khác

- **Sáng kiến về giáo dục GNRRTT cho học sinh – Tài liệu hướng dẫn cho vùng cao Việt Nam,** Trung tâm Nghiên cứu và Hợp tác Quốc tế - CECI, 2011.

Tài liệu giới thiệu các bài học kinh nghiệm và sáng kiến điển hình về giáo dục GNRRTT cho học sinh, trong khuôn khổ mô hình/phương pháp quản lý rủi ro thiên tai dựa vào cộng đồng.

Website

- **Trung tâm Phòng tránh và Giảm nhẹ Thiên tai (DMC) – Mục Trung tâm thông tin**

- *Kiến thức cơ bản* về các loại hình thiên tai và các thuật ngữ/hoạt động trong phòng, chống và GNRRTT.

<http://www.dmc.gov.vn/InfomationCenter/Knowledgebase/tabid/100/language/vi-VN/Default.aspx>

- *Thư viện tài liệu* bao gồm các văn bản pháp quy và tài liệu tham khảo về GNRRTT.

<http://www.dmc.gov.vn/InfomationCenter/DocumentLibrary/Referencedocuments/tabid/89/language/vi-VN/Default.aspx>

- *CBDRM* bao gồm các dữ liệu và hướng dẫn về Quản lí Rủi ro Thiên tai dựa vào Cộng đồng.

<http://www.dmc.gov.vn/InfomationCenter/CBDRM/Trainingdocuments/tabid/110/language/vi-VN/Default.aspx>

- Và các thông tin khác: bản tin về thiên tai, bản đồ rủi ro thiên tai, thông tin đào tạo – hội thảo hay thư viện ảnh.

- **Từ điển Giáo dục Môi trường điện tử:** <http://giaoducmoitruong-giz-baclieu.com>

Được xây dựng trong khuôn khổ Hợp phần Giáo dục Môi trường thuộc dự án “Thích nghi với biến đổi khí hậu thông qua việc cải thiện đa dạng sinh học ở tỉnh Bạc Liêu” do GIZ thực hiện.

Các nội dung chính:

- Các bài giảng và tài liệu tham khảo
- Hình ảnh và video
- Các mô hình, dự án về môi trường, giáo dục môi trường trên cả nước
- Tin tức và sự kiện

- **Hướng dẫn giáo viên về nâng cao nhận thức môi trường và biến đổi khí hậu, GIZ, 2012:** <http://kiengiangbiospherereserve.com.vn/project/index.php?download/4/27>

Bộ tài liệu do chuyên gia trong và ngoài nước của GIZ biên soạn, cung cấp các thông tin/ kiến thức, hoạt động/phương pháp và tài liệu hỗ trợ (trò chơi, tranh vẽ) phục vụ cho hoạt động giảng dạy và truyền thông về môi trường, biến đổi khí hậu, đa dạng sinh học... Bộ tài liệu gồm có 4 tài liệu nhỏ:

- Thông tin dành cho giáo viên.

<http://kiengiangbiospherereserve.com.vn/project/uploads/doc/web-informationbook-vn-2012.pdf>

- Hoạt động trong lớp dành cho giáo viên.

<http://kiengiangbiospherereserve.com.vn/project/uploads/doc/web-activitiesbookvn-2012.pdf>

- Nguồn liệu tham khảo cho các hoạt động trong lớp.

<http://kiengiangbiospherereserve.com.vn/project/uploads/doc/web-resource-materialsbookvn-2012.pdf>

- Các trò chơi.

http://kiengiangbiospherereserve.com.vn/project/uploads/doc/school_resource_materials___games_and_note_books.pdf

Danh mục ảnh:

- Ảnh bìa: Học sinh tham gia đánh giá tình trạng an toàn của trường học trước thiên tai tại Trường Tiểu học Tân Hoà 1, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 1: Thầy giáo giới thiệu cho học sinh về hoạt động GNRRTT trong trường học tại trường Tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 2: Hướng dẫn học sinh thực hiện diễn tập ứng phó với thiên tai (Nguồn: Save the Children)
- Ảnh 3: Tập huấn giảng viên nguồn về đánh giá tình trạng an toàn của trường học trước thiên tai tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 4: Tập huấn về lồng ghép kiến thức về GNRRTT trong trường tiểu học (Nguồn: World Vision)
- Ảnh 5: Tập huấn ToT về GNRRTT cho giáo viên (Nguồn: SEEDS Asia)
- Ảnh 6: Chuẩn bị bài giảng về GNRRTT trong tập huấn Trường học an toàn tại Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 7: Thực hành bài giảng trong tập huấn Trường học an toàn tại Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 8: Giảng dạy về GNRRTT cho học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 9: Học sinh nòng cốt truyền thông về GNRRTT tại trường THCS xã Triệu Long, Quảng Bình (Nguồn: Plan tại Việt Nam)
- Ảnh 10: Giờ sinh hoạt Câu lạc bộ phòng, chống thiên tai của các em học sinh trường tiểu học Báo Đáp (Nguồn: www.cpv.org.vn).
- Ảnh 11: Hỏi đáp về thiên tai ở Trường tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 12: Thực hành “ngồi kiềng ếch con” ở Trường tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 13: Trò chơi ngăn nước lụt ở Trường tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 14: Trò chơi: Vùng đất nguy hiểm của học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 15: Trò chơi: Đua thuyền trên cạn (Nguồn: Thiếu niên Online)
- Ảnh 16: Trò chơi: Đua thuyền trên cạn (Nguồn: Violet.vn)

- Ảnh 17: Học sinh đóng kịch tuyên truyền GNRRTT (Nguồn: DWF)
- Ảnh 18: Diễn kịch về phòng ngừa thiên tai của học sinh Trường Tiểu học Phong Hoá 2, Quảng Bình (Nguồn: dantri.com.vn)
- Ảnh 19: Học sinh trình bày nội dung bài viết trong giờ chào cờ (Nguồn: JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng)
- Ảnh 20: Học sinh vẽ tranh về thiên tai (Nguồn: JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng)
- Ảnh 21: Tranh vẽ về thiên tai của học sinh ((Nguồn: JICA, Sở Giáo dục và Đào tạo TP. Đà Nẵng, SEEDS Asia và Đại học Bách khoa Đà Nẵng)
- Ảnh 22: Trẻ em làm phim (Nguồn: Plan tại Việt Nam)
- Ảnh 23: Trẻ em học chụp ảnh (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 24: Cuộc thi Rung chuông vàng ở Thanh Hoá (Nguồn: CARE)
- Ảnh 25: Cuộc thi Rung chuông vàng ở Thanh Hoá (Nguồn: CARE)
- Ảnh 26: Hội thi: Em là tuyên truyền viên PNTH (Nguồn: Hội Chữ thập đỏ Quảng Nam)
- Ảnh 27: Cắm trại tuyên truyền về GNRRTT (Nguồn: CARE)
- Ảnh 28: Các đội tham gia cuộc thi (Nguồn: vov.vn)
- Ảnh 29: Tập huấn phòng ngừa thảm họa (Nguồn: Trương Ngọc Khiêm)
- Ảnh 30: Cuộc thi Rung chuông vàng (Nguồn: Trương Ngọc Khiêm)
- Ảnh 31: Dự án Trại hè về GNRRTT do cựu sinh viên Việt Nam tổ chức cho học sinh ở Huế (Nguồn: Dự án SAFE)
- Ảnh 32: Dạy bơi cho học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 33: Đánh giá TTBDĐT và năng lực ở trường Tiểu học Gio Thành, Quảng Trị, 2013 (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 34: Đánh giá TTBDĐT và năng lực ở trường Mầm non Thượng Hoá, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 35: Công cụ Lịch sử thiên tai (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 36: Công cụ Sơ đồ rủi ro trường học và khu vực xung quanh Trường Tiểu học số 2 Tân Hoá, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 37: Hoạt động đóng vai, Trường Tiểu học Phú Nhiêu, Quảng Bình (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 38: Hội thi vẽ tranh và sơ cấp cứu (Nguồn: Hội Chữ thập đỏ Đức)
- Ảnh 39: Tập huấn truyền thông cho trẻ em về GNRRTT tại Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 40: Diễn tập ứng phó với thiên tai tại Trường Hương Lâm, Huế (Nguồn: Hội Chữ thập đỏ Đức)
- Ảnh 41: Tập huấn kỹ năng sơ cấp cứu cho học sinh tại Quảng Trị (Nguồn: Plan tại Việt Nam)
- Ảnh 42: Chuẩn bị diễn tập ứng phó với thiên tai Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang (Nguồn: Live&Learn)

- Ảnh 43: Diễn tập sơ tán (Nguồn: Hội Chữ thập đỏ Đức)
- Ảnh 44: Sơ đồ để diễn tập ứng phó với thiên tai Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 45: Dàn cảnh diễn tập ứng phó với thiên tai Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 46: Diễn tập ứng phó với thiên tai Trường Tiểu học số 1 Triệu Long, Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 47: Diễn tập sơ cấp cứu Trường THCS Gò Công Đông, Tiền Giang (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh 48: Học sinh Trường Tiểu học số 1 Triệu Long, Quảng Trị (Nguồn: Live&Learn)
- Ảnh bìa cuối: Học sinh Trường Tiểu học Phú Nhiêu hoàn thành sơ đồ rủi ro thiên tai trường học (Nguồn: Live&Learn)

***Ban biên soạn trân trọng cảm ơn
các đồng nghiệp, các tổ chức trong mạng lưới JANI và các cá nhân, tổ chức khác
đã chia sẻ những kinh nghiệm quý báu cũng như các tài liệu cần thiết***

Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn) là một tổ chức phi lợi nhuận Việt Nam, hoạt động với sứ mệnh “giảm đói nghèo và thúc đẩy cộng đồng hiểu và hành động vì một tương lai bền vững thông qua giáo dục, huy động sự tham gia và liên kết đối tác.”

Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng

Địa chỉ: Số 24, Làng kiến trúc phong cảnh, ngõ 45A,

đường Võng Thị, Tây Hồ, Hà Nội, Việt Nam

Tel: +84-4 37185930 - Fax: +84-4 37186494

Email: vietnam@livelearn.org

Website: www.livelearn.org, www.thehexanh.net

Tổng hợp và biên soạn

Đỗ Vân Nguyệt, Đào Thu Hiền, Lê Thu Thảo, Phạm Thuý Ngân,
Phạm Thị Bích Nga và các đồng nghiệp tại Live&Learn.

Thiết kế

Nghiêm Hoàng Anh, Hoàng Hiền

Giấy phép xuất bản:

In tại Công ty Cổ phần in La Bàn

Tài liệu được xây dựng với sự tài trợ của ECHO – Cơ quan Viện trợ nhân đạo và Bảo vệ dân sự của Ủy ban Châu Âu, trong khuôn khổ dự án JANI – Mạng lưới sáng kiến vận động chính sách chung tại Việt Nam.

Tài liệu được xây dựng bởi:

Trung tâm Sống và Học tập vì Môi trường và Cộng đồng (Live&Learn)

Địa chỉ: Số 24, Làng Kiến trúc phong cảnh, ngõ 45A

đường Võng Thị, Tây Hồ, Hà Nội, Việt Nam

Tel: +84-4 37185930 - Fax: +84-4 37186494

Email: vietnam@livelearn.org

Website: www.livelearn.org, www.thehexanh.net

với sự tài trợ của ECHO – Cơ quan viện trợ nhân đạo và Bảo vệ dân sự của Ủy ban Châu Âu, trong khuôn khổ dự án JANI – Mạng lưới sáng kiến vận động chính sách chung tại Việt Nam.